

POWIAT ŁAŃCUCKI

*POWIAT
ŁAŃCUCKI*

Redakcja wydawnicza:

Anna Duda-Świerk

Redakcji dokonano na podstawie materiałów przekazanych przez Urząd Miasta Łącuta oraz urzędy gmin powiatu łańcuckiego.

Tłumaczenie:

Mark Haines

Zdjęcia:

B. Babiarz, M. Baran, P. Byliński, Ł. Frączek, M. Kosior MZŁ, M. Kot, B. Mazur, K. Musz-Kisafa, W. Natoński, E. Padiasek, T. Poźniak, G. Rachwał, E. Soński, A. Świerk, J. Ulma

Uczestnicy Konkursu Fotograficznego „Powiat łańcucki w obiektywie” zorganizowanego przez Starostwo Powiatowe w Łącutcie: Paweł Dubiel, Piotr Dubiel, A. Grzyb, D. Kielb, K. Kochman, M. Pieniążek

Fotografie zamieszczone w niniejszym wydawnictwie znajdują się w archiwach Starostwa Powiatowego w Łącutcie, Urzędu Miasta Łącuta oraz urzędów gmin powiatu łańcuckiego

Opracowanie graficzne:

Agnieszka Sanowska-Piwko

Eureka Plus Agencja Reklamy

Wydawca:

Eureka Plus Agencja Reklamy

ul. 3 Maja 11, 35-030 Rzeszów

Korekta:

Agata Kulczycka

© Copyright by Starostwo Powiatowe w Łącutcie, 2013

© Copyright by Eureka Plus Agencja Reklamy, 2013

ISBN 978-83-64233-44-9

Wydanie I

Nakład: 10 000 egz.

Autorzy dziękują wszystkim, którzy przyczynili się do powstania niniejszej publikacji.

POWIAT ŁAŃCUCKI

Łañcut – Rzeszów 2013

1. Uczestnicy powiatowego rajdu rowerowego w Julinie

2. Budynek Starostwa Powiatowego w Łańcutie

Ziemia łańcucka, urokliwie położony zakątek Podkarpacia, to przede wszystkim piękne krajobrazy, ciekawe zabytki i wspaniałe miejsce do zwiedzenia i odpoczynku. Bogata historia powiatu łańcuckiego, jego walory przyrodnicze oraz życzliwość mieszkańców powodują, że jest to z całą pewnością region, który warto odwiedzić i poznać bliżej.

Powiat łańcucki oferuje wiele ciekawych form uprawiania turystyki i sportu, a także wiele miejsc wypoczynku. Poznawanie niepowtarzalnego klimatu tej części Polski staje się łatwe i dostępne dzięki licznym szlakom pieszym i rowerowym wiodącym przez malownicze tereny, które pozwalają zapomnieć o troskach i zmęczeniu.

Odwiedzając, na kartach niniejszego wydawnictwa, gminy tworzące powiat łańcucki, mają Państwo możliwość zaplanowania wolnego czasu w naszych gościnnych progach. Wyboru mogą Państwo dokonać spośród licznych, zaprezentowanych w publikacji, propozycji.

Oddając w Państwa ręce ten folder, ufam, że podróż po ziemi łańcuckiej sprawi Państwu wiele radości, a także będzie źródłem wiedzy o dziedzictwie kulturowym naszego regionu.

Starosta Łańcucki

2.

The district of Łancut is beautifully situated in the Podkarpacie region and very easy to find. The rich history, beautiful monuments, local kindness and climate make it a enchanting place to visit and difficult to leave. The breathtaking and unique interior of Łancut's palace will leave a lasting impression in your memory, whilst the hiking and biking trails - leading through our many scenic areas – will let you forget about your worries and stress.

The wonderful towns and cities forming the Łancut District are laid out for you in this publication giving you the opportunity to perfectly plan your stay here , choosing from the plethora of attractions and hospitality we have to offer.

You are holding in your hands a key which I hope will help make your journey through our area lot of fun whilst also being a source of knowledge about the cultural heritage of our region. I invite anyone who loves the Subcarpathian region, appreciates our past and in whose heart lies a fondness for the precious future of the Subcarpathian towns and villages.

Starost of Łancut

Spis treści

POWIAT ŁAŃCUCKI

9

Miasto Łańcut

25

Gmina Białobrzegi

35

Gmina Czarna

41

Gmina Łańcut

47

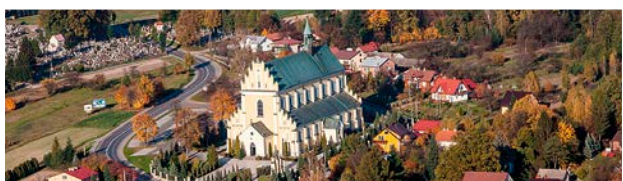
Gmina Markowa

53

Gmina Rakszawa

59

Gmina Żołyńia

65

Informator

71

POWIAT ŁAŃCUCKI

Powiat łańcucki leży w centralnej części województwa podkarpackiego, ok. 17 km od stolicy Podkarpacia – Rzeszowa, granicząc z powiatami rzeszowskim, leżajskim i przeworskim. Teren powiatu przecina międzynarodowa droga tranzytowa E40 między Niemcami a Ukrainą oraz magistrała kolejowa z Wrocławia do Przemyśla, a dalej do Kijowa. W niedalekiej odległości znajduje się międzynarodowy port lotniczy Rzeszów – Jasionka. Stolicą powiatu jest miasto Łańcut. Pozostałe gminy powiatu to: Białobrzegi, Czarna, Łańcut (gmina wiejska), Markowa, Rakszawa i Żołyńia.

Patronem powiatu łańcuckiego jest św. Michał Archanioł, którego postać widnieje zarówno w herbie powiatu jak i miasta Łańcuta. Uznany on został za opiekuna i patrona miasta oraz właścicieli posiadłości łańcuckiej już w XIV wieku. Stale odwoływano się do jego opieki. Najlepiej wyraża to fragment z przywileju wystawionego cechowi tkaczy w 1682 r. przez Barbarę Lubomirską, która utrwala kult św. Michała „by był zawsze przytomnym stróżem naszym i potomstwa naszego, zamku i miasta tego”.

Położenie powiatu łańcuckiego na skraju dwu krain geograficznych, Pogórza Karpackiego i Niziny Sandomierskiej, powoduje jego różnorodne ukształtowanie, a przez to bogatą i różnorodną szatę roślinną. W lasach i na łąkach żyje wiele gatunków zwierząt. Teren powiatu objęty jest kilkoma wyznaczonymi obszara-

The Łańcut district lies in the central part of the Subcarpathian (Polish: Podkarpackie) province of Poland, about 17 km from the region's capital - Rzeszów. The district borders two other counties - Przeworsk and Lezajsk. The area of the district crosses an international transit road E 40 between Germany and The Ukraine and the main railway line from Wrocław to Przemyśl (leading on to Kiev). In the near distance there is Rzeszów's international airport – Jasionka. The region's seat of power is the town of Lancut (hence the name) but the other county municipalities are: Białobrzegi, Czarna, Rural Łańcut, Markov, Rakszawa and Żołyńia.

The patron of Łańcut District is St. Michael the Archangel, whose character appears in both the coat of arms of the county and city of Łańcut. He was recognized as protector and patron of the city and property owners of Łańcut from as far back as the fourteenth century. Residents still count on his aid to this day. These sentiments are perhaps best expressed by a section of a right issued to the Guild of Weavers in 1682 by Barbara Lubomirska, which sustains the cult of St. Michael „He has always been the guardian of our conscience and our children, of our castle and town”.

The location of the district of Łańcut is between two geographical regions - the Carpathian Foothills and the Sandomierz Lowlands - which give rise to the region's unique shape and rich, varied vegetation. In the woods and meadows there are many species of animals. The area of the district is covered by several designat-

- Starostwo Powiatowe w Łańcucie
- ul. Mickiewicza 2, 37-100 Łańcut
- tel. 17 225 70 00, fax. 17 225 69 70
- e-mail: starosta@powiat-lancut.com.pl
- www.powiat-lancut.com.pl

mi chronionego krajobrazu i rezerwatami przyrody. Są to: Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu, Hyżniańsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu oraz Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu. Na terenie powiatu wytyczone zostały Ekologiczne Ścieżki Edukacyjne. Korallowa, w miejscowości Cierpisz, wiedzie po południowych terenach powiatu pośród licznych oczek wodnych i lasów mieszanych. Inna warta polecenia wytyczona jest w lasach miejscowości Husów i obejmuje swym zasięgiem rezerwat Husówka. W gminie Rakszawa na uwagę zasługują ścieżki dydaktyczne: Żelazny Szlak, Las Dąbrowski pod Grabiną, Wilczelyko.

Dla miłośników turystyki aktywnej powiat łańcucki ma atrakcyjną ofertę. Łagodny klimat, czyste stawy i rzeki, lasy bogate w dziką zwierzynę, owoce i grzyby stwarzają doskonałe warunki do wycieczek zarówno pieszych jak i rowerowych. W letnie upały można znaleźć ochłodę na jednym z wybranych kąpielisk w Łańcucie, Wysokiej, czy Żołyni. Miłośnicy koni mogą oddać się swemu hobby w pięknie położonym wśród lasów Julinie, Albigowej, Zalesiu, Głuchowie lub Czarnej. Wędkarze znajdą spokojne łowiska na stawach Korniaktowa, Czarnej, Rakszawy i Tarnawki. Zimą na narciarzy czeka dobrze utrzymany czterystumetrowy stok z wyciągiem orczykowym w Handzlówce. Na terenie powiatu wytyczono oznakowane trasy rowerowe oraz piesze.

ed areas of protected landscape and nature reserves. They are: The „Brzózniński reserve”, the „Hyżniańsko-Gwoźnicki reserve” and the „Zmysłowski reserve”.

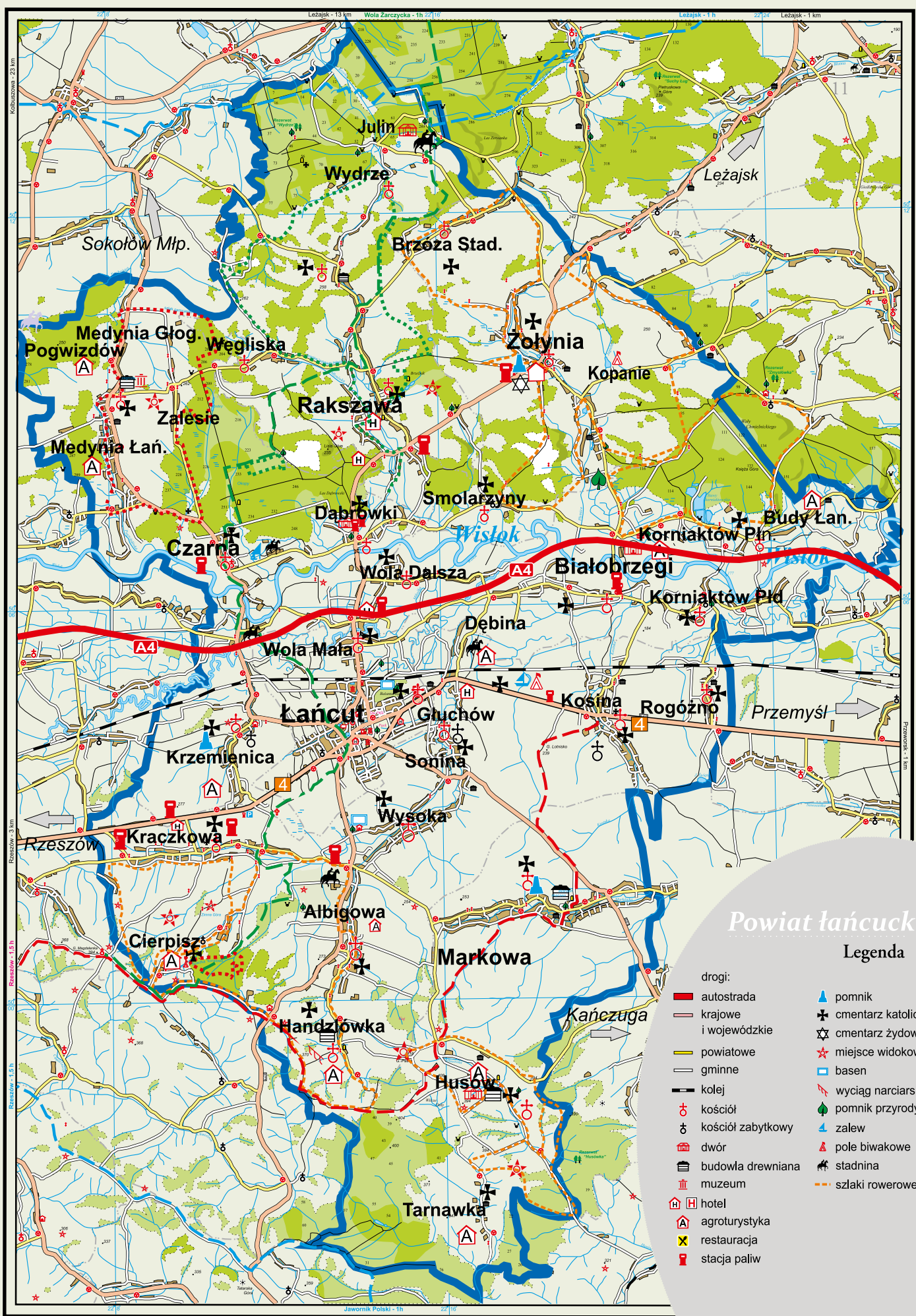
The county has also marked paths by the Department of Environmental Education. Traversing the „Korallowa” route will lead you through the southern parts of the county amongst the numerous ponds and mixed forests. Another recommended trail is through the forests of the village Husów and encompasses the „Husów Reserve”.

Thanks to the palace and its park - one of the most beautiful in the country - Łańcut is a major tourist attraction in Europe. Every year, the town is visited by many tourists for just this reason.

The grounds cover a little more than 30 acres and include the baronial mansion with authentic interiors, a unique collection of carriages, stables and coach house, the romantic small castle and the only orchid garden in Poland (these are scarce in Europe), which keeps to the tradition of breeding these exotic flowers by the Potocki family. In the Łańcut museum there is also a vast collection of icons from the 15th Century to the present day.

It is also worth visiting the Łańcut parish church of miracles which is famous for its iconic image of Our Lady of Mount Carmel. In August 31, 1975, the church was visited by Fr. Cardinal Karol Wojtyła and later by Pope John Paul II. This event is commemorated by a boulder placed on a table founded in 2008 by the Council of the Łańcut District. Other attractions worthy of a visit are

Powiat Ikańcki

Legenda

drogi:	
	autostrada
	krajowe i wojewódzkie
	powiatowe
	gminne
	kolej
	kościół
	kościół zabytkowy
	dwór
	budowla drewniana
	muzeum
	hotel
	agroturystyka
	restauracja
	stacja paliw
	pomnik
	cmentarz katolicki
	cmentarz żydowski
	miejsce widokowe
	basen
	wyciąg narciarski
	pomnik przyrody
	zalew
	pole biwakowe
	stadnina
	szlaki rowerowe

- **Białobrzaska trasa rowerowa:** Białobrzegi - Korniaktów - Budy Łańcuckie - Grodzisko Dolne - Zmysłówka - Opaleniska - Żołyńca - Białobrzegi. Trasa zatacza pętlę wśród lasów gmin Białobrzegi, Żołyńca, Grodzisko, trasa nizinna, oznakowana, pośród pól, lasów i stawów.
- **Południowa trasa rowerowa:** malownicza trasa rowerowa (ok. 30 km) przebiega przez Handzlówkę, Albigowę-Honie, Cierpisz, Kraczkowę i Albigowę. Planowane jest jej rozszerzenie na pozostałe miejscowości gminy. Początek i zakończenie trasy znajduje się w centrum Handzlówki. Biegająca przez teren gminy Łańcut jest trasą trudną, na której trzeba pokonywać liczne, czasem bardzo strome wzniesienia. Wiedzie głównie drogami polnymi, kamienistymi. Jednak walory widokowe w pełni wynagradzają trudy podróży.
- **Szlak garncarski:** wiodący przez wsie Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka, Pogwizdów i Zalesie to trasa turystyczna, która prowadzi do miejsc, gdzie w zaciszu warsztatów garncarze toczą na kołach garnki, na półkach pod powałami suszą się pękate, gliniane dzbany; dymią piece po brzegi wypełnione ceramiką. Zachwycają zakłete w glinie światki, wiejskie kapele i „gwizdające” ptaszki. Zdumiewa też ceramiczna mozaika zdobiąca wnętrze medyńskiego kościoła. Trasa pełna jest uroczych zakątków, takich jak zielone, śródleśne stawy czy pagórki, z których roztacza się widok na panoramę okolicznych miejscowości. Koniecznie trzeba się zatrzymać przy starym cmentarzu ukrytym wśród wysokiego starodrzewu, a po drodze pokłonić się każdej napotkanej kapliczce. Na szlaku znajdują się wiaty przystankowe, wypożyczalnia rowerów, restauracja, sklep z pamiątkami.
- **Żelazny szlak** o długości ponad 30 km wiedzie przez przysiółki Rakszawy: Dymarkę, Basakówkę, Wołochy, Kościelne, Rąbany Gościniec, Bieleckówkę, Strachocin oraz sołectwa gminy Rakszawa: Rakszawa Kąty, Węgliska i Wydrze wśród lasów

the old church and Dominican Monastery, the Baroque synagogue with an authentic bimah, which is now a Jewish museum. Furthermore it is worth visiting the grave of Tzadik Naftali Tzvi Horowitz and the only Distillery museum in Poland. Also of note is the renovated building of the former government casino which is now a museum of the city which commemorates the memory of the 10th Regiment of Mounted Rifles.

After visiting the park, the charming streets of the oldest part of Łańcut are a must. Admire the beautiful villas of the nineteenth century bourgeois (the majority of the earlier building burned down in the great fire in 1820) and public buildings, including county office or tax office. In the John Sobieski place before the magistrate office you can take a commemorative photo, sitting on a bench next to the bronze statues of the mayors and builders of Łańcut - the brothers John and Stan Cetnarski.

Equally rich in monuments of material culture is the whole Łańcut District. In the county there are remains of Łańcut Ordinances either in the form of buildings, or areas of the park.

dawnej Puszczy Sandomierskiej, na sporych odcinkach wzdłuż dróg asfaltowych. Główną atrakcją ścieżki jest piec dymarski, młyny wodne, cegielnie oraz kuźnie.

- **Szlak przydrożnych krzyży i kapliczek.** Wiedzie on wśród lasów Husowa i Tarnawki, by dać wytchnienie w czasie tzw. żużyny w skansenie w Markowej (po wcześniejszym uzgodnieniu). Znalazły się na nim najciekawsze obiekty związane z historią Husowa oraz ponad dwadzieścia krzyży i kapliczek przydrożnych znajdujących się na terenie wsi. Trudy podjazdów wynagradzają zapierające dech w piersiach widoki.
- **Szlak kraczkowskich kapliczek i krzyży.** Trasa liczy 15,5 km. Rozpoczyna i kończy się w Kraczkowej przy pomniku Chwały Grunwaldzkiej. Podzielona jest na cztery odcinki o różnym stopniu trudności. Znajduje się na niej 20 zabytkowych kapliczek, cztery krzyże, 300-letnie dęby, kościółek pod wezwaniem Marii Magdaleny, gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki kultury i punkty widokowe.
- **Szlak Architektury Drewnianej** – fragment ogólnopolskiego szlaku przebiega przez Krzemienicę obejmując zabytkowy drewniany kościół św. Jakuba Apostoła.
- **Droga Św. Jakuba – Via Regia** podkarpacka część szlaku turystycznego przebiega przez Krzemienicę obejmując zabytkowy drewniany kościół św. Jakuba Apostoła.
- **Szlak małej architektury – żołyńskie kapliczki** został zaprojektowany w formie pętli o długości 50 km. Najlepiej zwiedzać go rowerem, bądź wędrując. Szlak wiedzie wygodnymi, spokojnymi drogami. Sporo tu odcinków wśród lasów i pól, blisko natury. Trasa prowadzi przez niezwykle cenne przyrodniczo obszary chronionego krajobrazu: brzoźniański oraz zmysłowski. Wycieczkę można rozpocząć w dowolnym miejscu. Najwygodniej uczynić to na żołyńskim rynku pełnym zieleni i zabytkowych kamieniczek.

In the municipality of Markov the museum is worth a trip. There you can find a historic farm which is an example of a unique przysłup construction richly equipped with exhibits. In Markowa is the grave and monument of the Ulma family, who were murdered for hiding Jews during World War II. They were honoured with „Righteous Among the Nations” medals. Infact in August 2003 began the diocesan process of the beatification of the Ulma family (confirmation of their entrance to heaven). There will also soon be a new Museum opened of „Poles Saving Jews in the Podkarpacie”.

The municipality Lancut also boasts numerous roadside shrines and individual buildings from the late nineteenth and early twentieth centuries. Worthy of visiting are the parish church sixteenth - century architecture and decor. The church of St. Stanislaus and the fascinating wooden branch church of St. Sebastian with seventeenth - century interiors.

There is a church dedicated to John the Baptist in Sonina which is more than century - old. In Albigowa there is a special church devoted to the nativity of the

2.

*1. CÂLÈCHE À LA D'AUMONT
powóz galowy wyprodukowany
w latach 1879-1897 w Paryżu
przez firmę Mühlbacher*

*2. STAJNIE ZAMKOWE
wzniesione w roku 1892
przez Amanta Bauqué. Jeden
z budynków należących
do kompleksu hipicznego*

- **Las Dąbrowski pod Grabiną.** Trasa liczy 3,5 km i wiedzie wśród lasów Rakszawy. Czas przejścia ok. 1 godzina. Walorem ścieżki jest zróżnicowany drzewostan oraz chronione gatunki roślin.
- **Wilczelyko.** Trasa wynosi 12 km i biegnie przez Rakszawę i Wydrze. Możemy tu spotkać pomniki przyrody, pomnik upamiętniający miejsce rozstrzelania partyzantów, rezerwat przyrody Wydrze, malownicze meandry potoku Krzywego, aleję Modrzewiową, leśniczówkę Marysin i pałac w Julinie oraz zabytkowe krzyże i kapliczki.
- **Szlak turystyczno-historyczny im. płk Leopolda Lisa-Kuli z Kosiny do Rzeszowa** został wyznaczony przez znakarzy z oddziału PTTK w Rzeszowie. Jego wnioskodawcą i pomysłodawcą był w 2001 roku Podkarpacki Związek Piłsudczyków w Rzeszowie. Szlak został wyznakowany w kolorze czerwonym, a jego długość wynosi 39 km.
- **Ekologiczna ścieżka Koralowa w Cierpiszu** nosi taką nazwę ze względu na liczne okazy bzu koralowego. Trasa została podzielona na 10 odcinków. Czas przejścia 2-4 godziny. Tablice prezentują okazy znajdujące się w lesie i treści kierowane zarówno do dzieci, jak i dorosłych. Zwraca uwagę występowanie chronionego grzyba sromotnika bezwstydnego oraz kłokoczki południowej i skrzypu olbrzymiego. Przewodnik prowadzi pieszą wędrowkę po lesie (jodły, buki) lub ze 100-letnimi sosnami i 100-letnim okazałym drzewostanem nasiennym modrzewia. Na trasie ścieżki niezwykle pięknie meandruje mały śródleśny strumyk, a oczka wodne zwabiają kumaki i traszki. Na całej trasie możemy obserwować jak leśnicy fachowo prowadzą gospodarkę leśną. Po odpoczynku pod samotnym 150-letnim dębem ze źródłem wracamy na świetnie wyposażone pole biwakowe.

1. *Leopold Lis-Kula – pułkownik piechoty Wojska Polskiego*

2. *Fragment bastionu. Pozostałości po fortyfikacji Zamku w Łańcucie*

3. *Kapliczka w Medyni Głogowskiej (1850 r.)*

Blessed Virgin Mary, where you can admire the ancient altars and the pulpit of the former Dominican monastery in Łańcut. In the church of Bishop St. Nicholas in Kraczkowa are relics of blessed John Paul II.

Most of the monuments in the municipality of Białobrzegi from the nineteenth and early twentieth centuries are mostly the remains of a manor in Białobrzegi, located in the historic park. You can also find old thatched homesteads and shrines scattered throughout the area.

The oldest settlement in the municipality of Czarna is Krzemienica, which is known to have existed in the fourteenth century. There you can find a historic church to St. James the Elder from 1754, as well as a semi-completed Belfry, a unique set of wooden sacral architecture. In the village of Dąbrówki you can admire many historic buildings remaining from the Łańcut ordinance. These include mansions with beautiful arcades, an antique drying seeds roadside shrine and a statue of St. Joseph. In the village of Medynia Głogowska there is both farm pottery and the Ceramic Sculpture Gallery of Władysław Prucnal. Near the Wydrze village in the municipality of Rakszawa is located a larchwood hunting lodge built in Julin in 1880.

- **Turystyczny szlak gniazd rodowych Lubomirskich** wiedzie przez najciekawsze miejscowości związane z magnackim rodem po terenach województwa podkarpackiego w Polsce, obwodu lwowskiego na Ukrainie i okręgu preszowskiego na Słowacji. Element łączący stanowią obiekty historyczne wzniesione w okresie od XVI do XIX wieku. Znamienny jest fakt, iż wiele z nich zachowało się do dziś w doskonałym stanie lub zostało do takiego stanu doprowadzone dzięki pracom restauratorskim. Obecnie mieszczą się w nich muzea, placówki kulturalne, obiekty noclegowe, siedziby urzędów i władz lokalnych. Celem prezentowanego szlaku gniazd rodowych jest promowanie skarbów kultury narodowej, zachęcanie do odwiedzania ciekawych zakątków naszego kraju i szeroko rozumiana edukacja historyczna, www.szlak-lubomirskich.stalowawola.pl

- **Szlak turystyki samochodowej** po ziemiach Ordynacji Łańcuckiej przebiega przez najważniejsze miejscowości powiatów łańcuckiego i leżajskiego. Długość szlaku wynosi 121 km, czas przejazdu to 2,5 godz., natomiast czas zwiedzania to ok. 14 godz.

Powiat łańcucki jest atrakcyjnym ośrodkiem **kulturalnym** znanym nie tylko w kraju, ale i za granicą. W 1962 r. zapoczątkowano organizowane corocznie w unikatowych wnętrzach łańcuckiego pałacu Dni Muzyki Kameralnej, które

1. *Festiwal Muzyczny w Łańcutie*
2. *Zespół Pieśni i Tańca Łańcut*
3. *Konkurs potraw wielkanocnych w Albigowej*

2.

3.

In contrast, in the village Żołyńia you can see buildings from the late nineteenth and early twentieth century, you can visit the parish church with its beautiful neo-Gothic altars, which are relics of the patron of the church of St. John Cantius. In the municipality you can also see historic chapels, roadside crosses and statues. In the village of Brzózka Stadnicka you can find the still preserved log cabins built in the second half of the Nineteenth century and the historic granary, which is a remnant of the Łańcut ordinance.

For lovers of active tourism the Łańcut district has many attractions to offer. The mild climate, clean ponds and rivers, forests rich in wild animals, fruits and mushrooms provide excellent conditions for both hiking trips and cycling. In the summer heat, you can find refreshment at one of the selected public baths in Lancut, Wysoka, Głuchów, Rakszawa or Żołyńia. Equestrians can enjoy wonderful horse rides in the beautifully forests Julin, Albigowa, Zalesiu, Głuchów or Pogwizdowie. Anglers will find quiet fishery ponds in Korniaktów, Czarna and Tarnawka. In winter, skiers can enjoy the well maintained 400 m slope with ski lift in Handzłówka. The county also possesses five marked cycle-routes of outstanding beauty.

For many years Łańcut has been an attractive **cultural centre** known not only in Poland but also internationally. In 1962 Łańcut initiated an annual music event

w 1981 r. przekształcono w Festiwal Muzyczny. Majowe koncerty festiwalowe ściągają z całego świata znakomitych wykonawców oraz tłumy melomanów. Ponadto w lipcu odbywają się tu Międzynarodowe Kursy Muzyczne im. Zenona Brzewskiego, w czasie których pogłębia swą wiedzę i umiejętności muzyczne młodzież nie tylko z Polski, ale z całego świata. Od 1976 r. organizowana jest Łańcucka Jesień Kulturalna, podczas której prezentują się zespoły artystyczne z regionu i zagranicznych miast partnerskich.

W każdej gminie działają ośrodki kultury, które aktywnie kultywują tradycje, pielęgnując dawne obrzędy i rzadkie umiejętności w istniejących w ich ramach zespołach obrzędowych, tanecznych i śpiewaczych. Wartym podkreślenia jest fakt, że już przedszkolaki, a później dzieci i młodzież czynnie działają w ramach grup folklorystycznych. I tak w gminie Czarna odbywają się **Jarmarki Garncarskie**, poprzedzone warsztatami dla zainteresowanych osób, kulinarny Konkurs Potraw „Przy wigilijnym szkole”, Święto w Parku MB Jagodnej, Koncert na św. Jakuba w Krzemienicy, widowisko weselne w Krzemienicy. W gminie Markowa – **Dni Otwarte Skansenu**, w gminie Łańcut – **Zwyczaje i Obrzędy Bożonarodzeniowe**, **Festiwal Kwiatów**, **Koncerty Pieśni Wielkanocnej**, **Przełęcz Orkiestr Dętych Powiatu Łańcuckiego**, **Dni Kwitnących Sadów**, w gminie Rakszawa – **Piknik historyczny i warsztaty archeologii doświadczalnej**. Co roku w sierpniu odbywają się tradycyjne **dożynki**, a we wrześniu **Dni Powiatu Łańcuckiego** oraz **Jarmark św. Michała**.

Na terenie powiatu łańcuckiego szkoły ponadgimnazjalne mają ciekawą ofertę edukacyjną i dobrze wyposażone bazy dydaktyczne. **Centrum Medyczne w Łańcucie sp. z o.o.** to gwarancja wysokiej jakości usług medycznych w powiatowym szpitalu, potwierdzona certyfikatami jakości. Na terenie gmin: Rakszawa, Żołyńia, Łańcut funkcjonują ośrodki zdrowia. Dzięki zaradności władz samorządowych i pozyskanym funduszom pomocowym można pochwalić się dobrą infrastrukturą komunalną. W trosce o podnoszenie poziomu obsługi klientów, Starostwo Powiatowe w Łańcucie wdrożyło w 2013 r. system zarządzania jakością, potwierdzony Certyfikatem ISO 9001.

Więcej informacji można znaleźć na stronie www.powiat-lancut.com.pl

in the unique surroundings of the palace Łańcut called „Dni Muzyki Kameralnej” (The music room days) which in 1981 was transformed into a music festival. Also the May festival concerts attract outstanding performers and crowds of music lovers from around the world. There are also International Music Courses held here for them in July led by Zenon Brzewski, who imparts his knowledge and musical skills to young people not only from Poland but from all over the world. Since 1976 there has been a unique Autumn culture festival during which exhibitions are shown by artistic teams from the region and international partner cities.

1. *Jarmark garncarski w Medyni Głogowskiej*
2. *Festiwal Kwiatów w Albigowej*
3. *Regionalne potrawy*

Zamek Lubomirskich i Potockich w Łańcut

Miasto Łańcut

Łańcut jest ważnym ośrodkiem kulturalnym, oświatowym i turystycznym regionu. Główną atrakcją miasta jest unikatowy na skalę europejską zespół zamkowo-parkowy, odwiedzany każdego roku przez rzesze turystów z kraju i zagranicy.

Zamek Łańcucki to jedna z najpiękniejszych rezydencji arystokratycznych w Polsce. Wraz z pawilonami i budynkami gospodarczymi otoczonymi starym, malowniczym parkiem, tworzy wyjątkowy zespół zabytkowy o szczególnym znaczeniu dla kultury polskiej. Słynie ze znakomitych wnętrz mieszkalnych oraz niezwykle interesującej kolekcji pojazdów konnych.

Park Łańcucki niewątpliwie stanowi niebywałą oprawę dla zamku. Obecnie stanowi obszar 31 hektarów i dzieli się na park wewnętrzny, który zdobią liczne krzewy, drzewa i rzeźby oraz zewnętrzny. Część zewnętrzna to rozległy park krajobrazowy, gdzie podziwiać można ciekawe okazy drzew takich jak perełkowiec japoński, tulipanowiec amerykański czy magnolia Soulange'a. Znajduje się tam także niewielki staw oraz aleja buków czerwolistnych. Warto zwrócić uwagę na usytuowane na terenie parku obiekty zabytkowe, tj. oranżerię, ujeżdżalnię, storczykarnię z ponad 1260 gatunkami storczyków, stanowiących jedyną w Polsce i nieliczną na świecie tak bogatą kolekcję tych kruchych kwiatów, zameczek romantyczny, dom ogrodnika (obecnie znajduje się tam szkoła muzyczna) czy pawilon Elizin. Warte odwiedzenia są również usytuowane w bliskim sąsiedztwie parku stajnie cugowe oraz budynek wozowni. Wnętrze środkowej części wozowni, wzbogacone licznymi pamiątkami i egzotycznymi trofeami myśliwskimi, wypełnia muzealna kolekcja powozów zakupionych po II wojnie światowej od prywatnych właścicieli. Właściwa kolekcja pojazdów konnych, będąca pozostałością po rodzinie Potockich, liczy 55 eksponatów i znajduje się w pomieszczeniach bocznych, określanymi mianem powozowni czarnej i żółtej. Na szczególną uwagę zasługują powozy reprezentacyjne. Także pojazdy użytkowe, wyprodukowane przez najbardziej renomowane europejskie firmy, odznaczają się bardzo starannym wykonaniem i luksusowym wykończeniem.

Łańcuckie **zbiory sztuki cerkiewnej**, stanowiące największą w Polsce kolekcję sztuki cerkiewnej, mieszczą się we wschodnim skrzydle stajni cugowych. Obejmują nie tylko ikony, ale również chorągwie, krzyże procesyjne, księgi, tkaniny i naczynia liturgiczne.

Inne warte odwiedzenia obiekty to:

Łańcucki maneż, który jest unikalną na skalę europejską budowlą o ciekawej konstrukcji więźby dachowej. Dzięki szeregom zabiegów podjętych na rzecz rewi-

- Urząd Miasta Łańcuta
- pl. Sobieskiego 18, 37-100 Łańcut
- tel. 17 225 22 02, fax: 17 225 20 21
- e-mail: urząd@um-lancut.pl
- www.lancut.pl

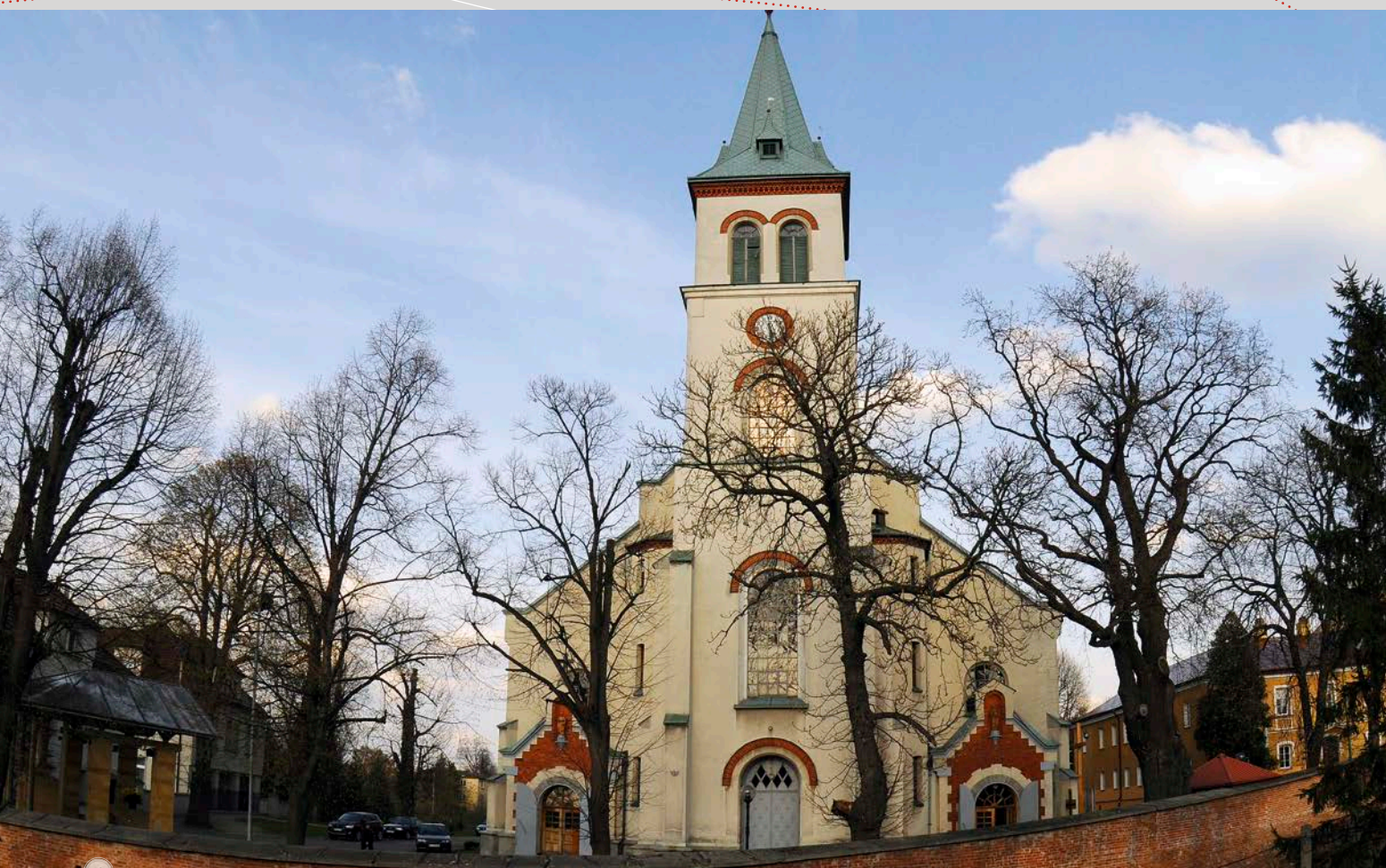
1. Park - aleja bukowa
2. Park - dawna ujeżdżalnia
3. Dawne kasyno urzędnicze
4. Kościół pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika

talizacji maneżu, w 2010 roku obiekt został oddany do użytku i funkcjonuje jako Podkarpackie Centrum Dziedzictwa.

Kasyno urzędnicze z końca XIX w. wybudowane dla elitarnego Towarzystwa Kasynowego, skupiającego urzędników Ordynacji Łańcuckiej. W zabytkowym budynku mieści się Muzeum Historii Miasta i Regionu ze stałą ekspozycją poświęconą 10 Pułkowi Strzelców Konnych. Znajdują się tu również meble, przedmioty będące wyposażeniem mieszkań i warsztatów rzemieślniczych oraz eksponaty związane z historią miasta. Muzeum od lat gromadzi pamiątki odnoszące się do dziejów Łańcuta – pamiątki, księgi, dokumenty oraz materiały ikonograficzne.

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika z pięknymi ołtarzami. Na uwagę zasługują szczególnie dwa: ołtarz główny z obrazem Wskrzeszenie Piotrowina z 1860 roku oraz ołtarz Matki Bożej Szkaplerznej, w którym umieszczony jest cudowny obraz Matki Bożej Szkaplerznej, z ramą projektu Tylmana z Gameren. W kościele zachowała się również oryginalna barokowa chrzcielnica tego architekta. W podziemiach nowego prezbiterium świątyni umieszczono mauzoleum rodowe Potockich.

Barokowa synagoga wzniesiona w 1761 roku jest jednym z najcenniejszych zabytków sztuki sakralnej w Polsce. Wnętrze niewyróżniającej się na zewnątrz świątyni zdobią XVIII-wieczne ornamenty, polichromie oraz stiuki przedstawiające

sceny biblijne, motywy roślinne, zwierzęce, a także inskrypcje hebrajskie. Podziwiać w niej można liczne macewy, zgromadzone ze zniszczonych przez Niemców cmentarzy żydowskich oraz autentyczną bimę. Obecnie jest własnością Fundacji Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego (www.fodz.pl).

Warto również zwrócić uwagę na łańcucką **nekropolię**. Jednym z najciekawszych pomników znajdujących się na cmentarzu komunalnym jest grobowiec Bolesława Żardeckiego. To kamienna postać pielgrzyma wykonana przez rzeźbiarza Władysława Glaca. Pośród cmentarnych nagrobków na zainteresowanie zasługują również trzy kaplice. Jedną z nich jest dawna kaplica cmentarna z drugiej połowy XIX wieku, druga to neogotycka kaplica grobowa rodziny Madeyskich z przełomu XIX i XX wieku oraz kaplica Rejchardów z drugiej połowy XIX wieku. Na cmentarzu znajduje się również pomnik ku pamięci poległych żołnierzy należących do 10 Pułku Strzelców Konnych, który od 1921 do 1939 roku stacjonował w Łańcucie (www.polskie-cmentarze.com/lancut).

W Łańcucie istnieją dwa **cmentarze żydowskie**. Starszy z nich, powstały w XVII wieku, zlokalizowany jest na wzgórzu przy ul. Moniuszki. Na jego terenie do dziś zachowały się pojedyncze macewy lub ich fragmenty. Są tu również dwa ohele. Większy

1. Wnętrze barokowej synagogi
2. Łańcucka nekropolia
3. Muzeum Gorzelnictwa

z nich, chroni grób zmarłego 8 maja 1827 roku Naftalego Cwi Horowica z Ropczyc. Drugi ohel wzniesiono nad grobem Eleazara Szapiroza, który od 1841 roku pełnił w Łańcutcie funkcję cadyka. Nowy łańcucki kirkut założono w 1860 roku przy obecnej ul. Traugutta. Część macew z obu cmentarzy przechowywana jest we wnętrzu synagogi.

W Łańcutcie znajduje się jedyne w Polsce **Muzeum Gorzelnictwa**. Mieści się ono na terenie Fabryki Wódek, w klasycystycznym dworcu wybudowanym w 1833 roku, a zaprojektowanym przez Ludwika Boguchwałskiego. W aranżowanych w stylu i duchu końca XIX wieku wnętrzach muzeum, nawiązujących do czasów ordynacji, możemy prześledzić rozwój i poznać życie codzienne Fabryki Likierów, Rosolisów i Rumu hrabiego Alfreda Potockiego.

Łańcut to bogaty ośrodek kulturalny. Miejski Dom Kultury jest jednym z najważniejszych inicjatorów i organizatorów życia kulturalnego w mieście. Przez cały rok odbywają się tu liczne imprezy, z których najciekawsze to:

Wojewódzki Przegląd Zespołów Tańca Ludowego Garniec - celem przeglądu jest promocja podkarpackich zespołów ludowych, a także polskich tradycji ludo-

Miasto Łańcut

Legenda

- kolej
- kościół
- muzeum
- hotel
- restauracja
- stacja paliw
- parkingi
- budynki użyteczności publicznej
- storczykarnia
- szpital
- pogotowie
- poczta
- informacja turystyczna
- pomnik

wych. To także okazja do konfrontacji artystycznych dokonań zespołów folklorystycznych i wymiany doświadczeń między tancerzami.

Świąteczny Jarmark Wielkanocny – który odbywa się co roku w maneżu, w Niedzielę Palmową. Kiermasz ma na celu prezentację i promocję regionalnej kuchni, wypieków, stroików, pisanek, palm i innych tradycyjnych wyrobów regionu łańcuckiego, związanych z obchodami Świąt Zmartwychwstania Pańskiego. W ramach tego wydarzenia organizowany jest także konkurs na Najpiękniejszą Palmę Wielkanocną.

Świąteczny Kiermasz Bożonarodzeniowy – miejscem tego wydarzenia jest maneż. Na licznych stoiskach lokalni twórcy prezentują swoje wyroby i rękodzieła. Zasmakować wtedy można regionalnych potraw. Kiermasz połączony jest z konkursem na Najpiękniejszą Szopkę Bożonarodzeniową.

Międzynarodowy Dzień Tańca – dedykowany jest ludziom, którzy kochają tańiec. Na jego program składa się: przemarsz barwnego korowodu zespołów tanecznych ulicami miasta oraz występy zespołów tanecznych z Łańcuta i powiatu, a także zespołów występujących gościnnie.

Przedszkolada (maj/czerwiec) – blok imprez przeznaczonych dla dzieci, w skład którego wchodzi konkursy, spektakle teatralne, filmy oraz różnego rodzaju gry i zabawy.

Dni Miasta Łańcuta (czerwiec) – cykl ogólnodostępnych imprez kulturalnych, wystaw, koncertów plenerowych, itp.

Łańcucka Jesień Kulturalna (wrzesień/październik) – wydarzenie o bogatej tradycji, stanowiące blok imprez o różnym charakterze (występy zespołów muzycznych, tanecznych, kabaretów, projekcje filmów i wernisaże wystaw), dedykowane wszystkim grupom wiekowym.

1. Jeden z okazów z łańcuckiej storczykarni

2. Miejski Dom Kultury w Łańcutie

Festiwal Muzyczny w Łańcucie (maj) – organizowany przez Filharmnię Podkarpacką. Coroczne wydarzenie o randze międzynarodowej z udziałem znanych artystów polskich i zagranicznych. Festiwal cieszy się ogromnym zainteresowaniem i przyciąga rzesze słuchaczy. Pomimo licznych przemian, jakie przechodził przez 50 lat swego istnienia, nadal zachowuje charakter muzycznego święta, docierając do szerokiego kręgu odbiorców.

Międzynarodowe Kursy Muzyczne im. Zenona Brzewskiego (lipiec) – organizowane przez Stowarzyszenie Międzynarodowych Kursów Muzycznych. Uczestnikami dwutygodniowych kursów są uczniowie szkół muzycznych, którzy pod okiem muzyków – pedagogów doskonalą swoje umiejętności. Każdy turnus kończy koncert w wykonaniu młodych muzyków i ich pedagogów organizowany w sali balowej Muzeum-Zamku. W czasie trwania turnusu można również posłuchać koncertów odbywających się według harmonogramu ustalanego na bieżąco.

Łańcuckie Wieczory Muzyki (wrzesień/październik) - organizowane przez Łańcuckie Towarzystwo Muzyczne. Odbywają się w Sanktuarium Matki Bożej Szkaplerznej w kościele farnym. W koncertach biorą udział znani artyści z kraju i z zagranicy.

Miejska Biblioteka Publiczna w Łańcucie jako miejsce spotkań, komunikacji i dostępu do informacji, prowadzi działalność kulturalno-oświatową. Organizowane są tu wystawy, odczyty, konkursy, spotkania autorskie i literackie oraz imprezy cykliczne tj: Konkurs Jednego Wiersza, Konkurs Poezji Śpiewanej, Cała Polska Czyta Dzieciom, Pluszowy Miś, Ferie w bibliotece, Wakacje w bibliotece. Od dwóch lat biblioteka bierze udział w ogólnopolskiej akcji Noc Bibliotek. W bibliotece działa także Dyskusyjny Klub Książki dla dorosłych i młodzieży.

Działalność **Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji** skupiona jest głównie na organizowaniu oraz wspieraniu sportu masowego, turystyki i rekreacji poprzez organizowanie zawodów, zajęć oraz imprez sportowo-rekreacyjnych, zapewnienie kadry instruktorów, tworzenie i udostępnianie bazy sportowo-rekreacyjnej, rozwijanie usług w zakresie rekreacji i rehabilitacji ruchowej, popularyzowanie walorów rekreacji ruchowej, prowadzenie wypożyczalni sprzętu sportowo-turystycznego,

1. *Miejska Biblioteka Publiczna*
2. *Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji - pływalnia*
3. *Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji*

tworzenie bezpiecznych i higienicznych warunków prowadzonych zajęć, a także poprzez organizowanie nauki pływania.

MOSiR w Łańcucie dysponuje halą sportową przystosowaną dla osób niepełnosprawnych, z boiskiem do gry w piłkę ręczną, piłkę siatkową i koszykówkę, pływalnią krytą z basenem sportowym o wymiarach 25 m x 12 m, brodzikiem dla dzieci, zjeżdżalnią, dwoma jacuzzi, sauną parową oraz sauną suchą. W budynku skorzystać można również z siłowni, sali gimnastycznej oraz odpowiednio wyposażonej sali konferencyjnej. Na terenie obiektu znajdują się: boiska orlik, skatepark oraz lodowisko działające w sezonie zimowym i kort tenisowy – latem. W sezonie letnim funkcjonuje pływalnia otwarta przy ul. Składowej, w skład której wchodzi: basen kąpielowy i trzy brodziki dla dzieci. Na obiekcie znajdują się także: boiska do piłki nożnej i plażowej, siłownia, wypożyczalnia sprzętu sportowego, stół do tenisa, bar, pole namiotowe (sanitariaty i natryski w budynku przy polu namiotowym) oraz miejsce na ognisko lub grill.

Stawy korniaktowskie

Gmina Białobrzegi

Gmina Białobrzegi jest jedną z gmin powiatu łańcuckiego w województwie podkarpackim. Leży niemal w centrum województwa, w odległości około 30 km od jego stolicy – Rzeszowa. W jej skład wchodzi osiem sołectw: Budy Łańcuckie Prawe i Budy Łańcuckie Lewe, Korniaktów Południowy i Północny, Białobrzegi Prawe i Białobrzegi Lewe, Dębina oraz Wola Dalsza. Granice gminy obejmują obszar o powierzchni 5613 ha. Są to tereny o bardzo interesujących walorach przyrodniczo-kulturowych, których atrakcyjność jest związana z pogranicznym charakterem Polski południowo-wschodniej, w tym także ziem wchodzących w skład gminy.

PRZESZŁOŚĆ

Korzystne warunki naturalne na obszarze gminy Białobrzegi sprzyjały osadnictwu, zachęcały ludzi do zagospodarowywania tych ziem. Najstarsze ślady ich pobytu na tym terenie sięgają czasów paleolitu – starszej epoki kamiennej, a w kolejnych okresach pradziejów stają się coraz liczniejsze. Obejmują zarówno pojedyncze znaleziska, jak i zespoły osadnicze oraz cmentarzyska.

Kolejne wieki białobrzesckiej przeszłości także kształtowało położenie geograficzne. Region stał się pograniczem politycznym, kulturowym i etnicznym, na którym często ścierały się wpływy Polski, Moraw, Węgier i Rusi. To powodowało wielokrotne zmiany przynależności państwowej tych ziem i w konsekwencji ich bogatą i burzliwą historię. Ponadto obszar dzisiejszej gminy leżał w bezpośrednim sąsiedztwie ważnego szlaku handlowego od prastarych czasów biegnącego z Europy Zachodniej, przez Śląsk, Kraków i Bramę Przemyską na wschód do Kijowa.

Na białobrzesckiej ziemi przebywali polscy królowie. W okolicznych lasach polował Władysław Jagiełło, często goszczący w pobliskim Łańcucie. W styczniu 1656 roku przebywał tu wracający ze Śląska Jan Kazimierz. Jesienią 1683 roku dwukrotnie przejeżdżał tędy Jan III Sobieski.

Po utracie niepodległości Białobrzegi znalazły się w granicach monarchii austriackiej. Wiek XIX przyniósł regionowi kolejne walki. W maju 1809 roku wojska księcia Józefa przechodziły przez Żołyńię i Białobrzegi, by pod Przeworskiem stoczyć bitwę z Austriakami. W latach 1812–1813 maszerowały tędy oddziały austriackie wspierające Napoleona w wyprawie na Rosję. Wracając z tej kampanii zajmowały w okolicy kwatery zimowe. Podczas powstania listopadowego przez tereny gminy wiodły szlaki, którymi przetrucano do Królestwa ochotników, broń i amunicję. W czasie powstania styczniowego w lasach żołyńskich i korniaktowskich sformowany został oddział powstańczy pod dowództwem pułkownika Leona Czechowskiego.

W latach II wojny światowej ziemia białobrzescka była terenem aktywnej działalności partyzanckiej. Już w grudniu 1939 roku powstała pierwsza grupa konspiracyjna

- Urząd Gminy Białobrzegi
- 37-114 Białobrzegi 4
- tel./fax. 17 224 52 27, 17 224 52 20,
- e-mail: urzad@gmina-bialobrzegi.pl
- www.gmina-bialobrzegi.pl

w Woli Dalszej, a od 1940 roku struktury ZWZ działały w Białobrzegach, Korniaktowie i Budach Łańcuckich. Ich organizatorami byli ppor. Bronisław Rzepka (Ryngraf), ppor. Emil Ślimak (Silwa) i Julian Lasek (Orzeł). Oddziały Armii Krajowej z terenu gminy prowadziły aktywną działalność sabotażowo-dywersyjną.

MIEJSCOWOŚCI

Wioski wchodzące w skład gminy Białobrzegi mają długą i ciekawą przeszłość. Nazwa wsi **Białobrzegi** pochodzi od białej barwy osadów pozostających na brzegach Wisłoka po opadnięciu wezbranych wód rzeki. Białobrzegi powstały w drugiej połowie XIV wieku, po przyłączeniu przez Kazimierza Wielkiego Rusi Halickiej do państwa polskiego. Wieś założono podczas akcji osiedleńczej zorganizowanej przez Ottona Pileckiego, starostę generalnego ziem ruskich, właściciela Łańcuta.

Budy Łańcuckie powstały w okresie intensywnego rozwoju osadnictwa pod koniec XVI wieku. Nazwą „budy” określano wówczas prymitywne piece do wypalania węgla drzewnego i potażu. Uzyskiwanie tych produktów było zajęciem mieszkańców osady związanej z mąjnością łańcucką. W XVIII wieku osadnictwo przeniosło się także na prawy brzeg Wisłoka, mieszkańcy porzucili dawne zajęcia na rzecz rolnictwa.

Nazwa wsi **Dębina** pochodzi od dębów licznie porastających w przeszłości te tereny. W źródłach historycznych pojawia się po raz pierwszy pod nazwą Wola Piechowa jako przysiółek Woli Dalszej w roku 1584.

Korniaktów został założony pod koniec XVI wieku przez Konstantego Korniaкта. Wieś ta została podzielona na dwie miejscowości **Korniaktów Płd.** i **Korniaktów Płn.** W Korniaktowie Płn. znajdują się stawy o powierzchni ok. 30 ha z ciekawą roślinnością i światem zwierzęcym. Wchodzą one w skład Zmysłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Wola Dalsza jest jedną z najstarszych miejscowości w okolicy. Swymi początkami sięga połowy XIV wieku i akcji osadniczej organizowanej przez Pileckich. Była wsią założoną w miejscu wykarczowanej puszczy. Wskazuje na to część jej nazwy, „Wola”, która pochodzi od okresowego zwolnienia osadników takich wsi od obowiązkowych danin i świadczeń, zwanego także wolnizną. Z Woli Dalszej pochodził Roman Turek (1898–1982) – pisarz, autor książek związanych z życiem podłańcuckich wsi: „Moja mama, ja i reszta”, „W służbie Najjaśniejszego Pana”, „Pałac z hrabiowskiej likierni” i innych.

WSPÓŁCZESNOŚĆ GMINY

Gmina Białobrzegi w obecnym kształcie terytorialnym została utworzona uchwałą z dnia 4 grudnia 1972 roku Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie. Swoje funkcjonowanie rozpoczęła 1 stycznia 1973 roku.

Mimo krótkiego okresu istnienia jako samodzielna jednostka administracyjna, gmina Białobrzegi może poszczycić się licznymi osiągnięciami. Przeprowadzone w ostatnich kilkunastu latach inwestycje w zdecydowany sposób zmieniły jej wizerunek. Gmina posiada bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturę drogową, wodociągową, kanalizacyjną, gazową oraz sportowo-rekreacyjną.

Podjęmuje też liczne działania i programy prospołeczne, wspiera kultywowanie miejscowych tradycji, działalność lokalnych organizacji i stowarzyszeń, aktywnie się promuje.

2.

Gmina Białobrzegi

Legenda

- granice gminy Białobrzegi
- drogi asfaltowe
- rzeki
- most
- stawy
- obszary leśne
- kościół
- szkoła
- urząd gminy
- Dwór
- park rekreacyjny
- Centrum Sportowo-Rekreacyjne

TRASA ROWEROWA

- trasa rowerowa czerwona 19 km
- trasa rowerowa żółta 14,5 km

NORDIC WALKING PARK

- czarna (trudna) 13,3 km
- czerwona (średnia) 8,7 km
- zielona (łatwa) 6,1 km
- punkt pomiaru tętna
- punkt ćwiczeń

1. Pomnik Żołnierzy Armii Krajowej w Budach Łańcuckich

2. MAPA

BIAŁOBRZESKA TRASA ROWEROWA

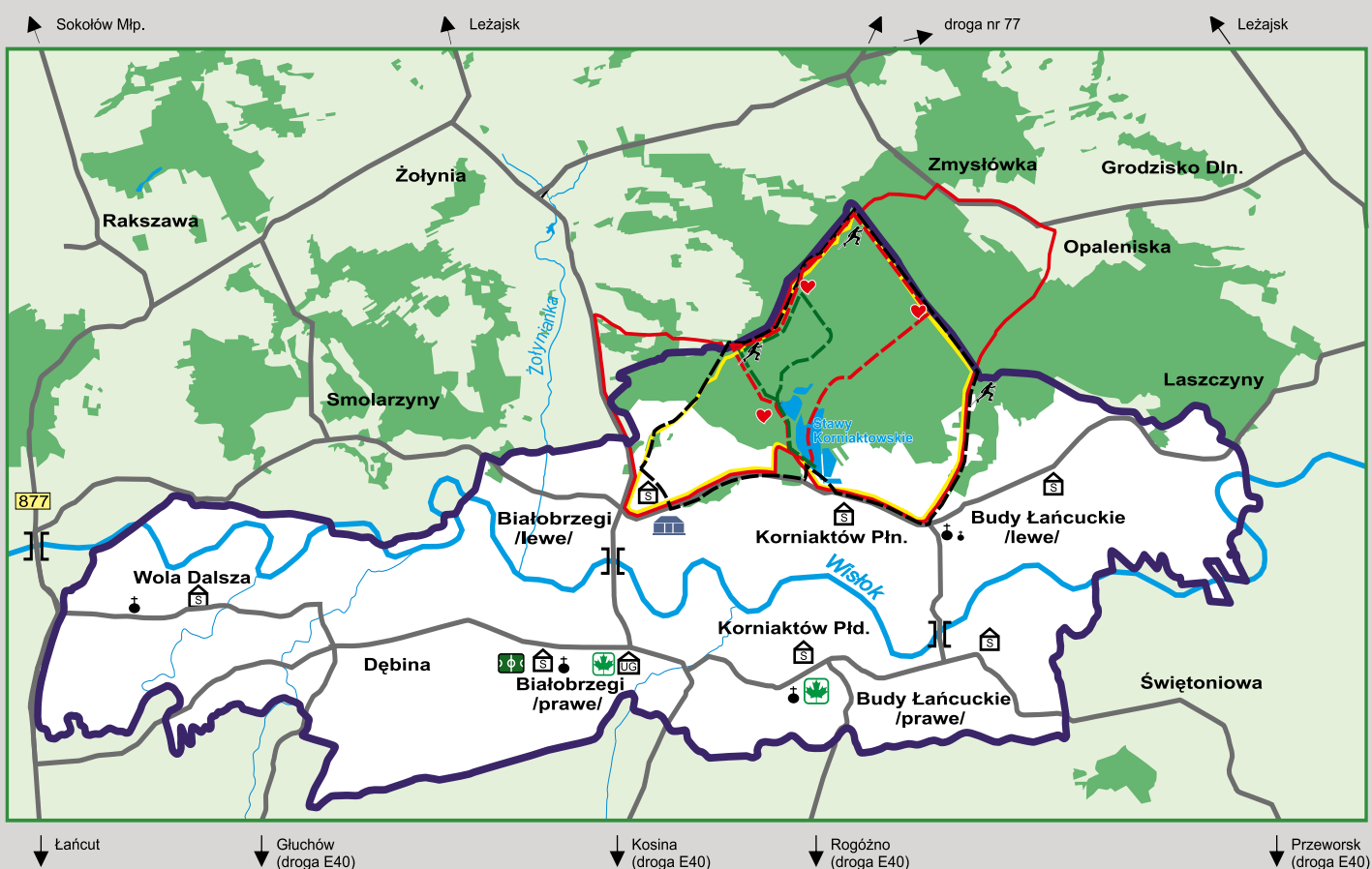
BIAŁOBRZESKI NORDIC WALKING PARK

Białobrzescki Nordic Walking Park przebiega przez piękne tereny lasów oraz stawów korniaktowskich położonych w lewobrzeżnej części gminy w Leśnictwie Korniaktów. Miłośnicy nordic walking mają możliwość maszerowania trzema oznakowanymi trasami.

WALORY TURYSTYCZNO-REKREACYJNE

Gmina Białobrzegi dysponuje znacznym potencjałem rekreacyjno-turystycznym, na który składają się atrakcyjne z turystycznego punktu widzenia walory przyrodnicze i kulturowe. Tworzą je rozległe i urozmaicone lasy, malownicze krajobrazy pól położonych w dolinie Wisłoka, bogaty świat flory i fauny. Na terenie gminy znajdują się także zabytkowe obiekty architektury. Oprócz dworku Lubomirskich i Potockich, można tu spotkać dawne zagrody, pozostałości starych cegielni, a przede wszystkim zabytkowe kapliczki. Z wieloma z nich związane są interesujące legendy.

Ten potencjał stał się podstawą stworzenia na terenie gminy bazy turystycznej stanowiącej interesującą ofertę dla turystów przybywających do pobliskiego Łańcuta czy Leżajska. Ma ona charakter uzupełniający, zachęcający do dłuższego pozostania na tym terenie. Propozycja turystyczno-rekreacyjna gminy Białobrzegi obejmuje system gospodarstw agroturystycznych, trasę rowerową prowadzącą przez najciekawsze jej obszary, trzy trasy do nordic walking o zróżnicowanym stopniu trudności, Centrum Sportowo-Rekreacyjne w Białobrzegach. Białobrzaska trasa rowerowa pozwala zaprezentować walory lokalnego krajobrazu, ciekawostki przyrodnicze regionu i jego najciekawsze zabytki. Liczy około 15 km i przebiega przez teren gmin Białobrzegi, Żołyńia i Grodzisko Dolne. Jest oznakowana znajdującymi się na tabliczkach symbolami roweru, ponadto kierunek jazdy określają strzałki.

CENTRUM SPORTOWO-REKREACYJNE

Centrum Sportowo-Rekreacyjne w Białobrzegach powstało w okresie od lipca 2011 r. do sierpnia 2012 r. Na obszarze 4,60 ha zlokalizowanym w centrum gminy w bezpośrednim sąsiedztwie Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Białobrzegach działa nowoczesny, profesjonalny ośrodek sportu i rekreacji, stwarzający różnorakie możliwości uprawiania różnych dyscyplin sportu i rekreacji dla osób w każdym wieku.

W ramach Centrum Sportowo-Rekreacyjnego funkcjonują następujące obiekty:

- budynek, w którym znajdują się szatnie, sanitariaty, obsługa obiektu, wypożyczalnia sprzętu (rakiety do tenisa, piłki, szachy plenerowe itd.),
- kompleks boisk orlik 2012, w skład którego wchodzi: boisko do piłki nożnej (nawierzchnia: sztuczna trawa), boisko do siatkówki i boisko do koszykówki,
- boisko trawiaste do piłki nożnej wraz z trybunami,
- boisko wielofunkcyjne o sztucznej nawierzchni do gry w piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę,
- dwa boiska do piłki plażowej,
- dwa boiska do gry w bule,
- dwa korty tenisowe, kort do ćwiczeń ze ścianką,
- skatepark,
- plac zabaw dla dzieci,
- urządzenia dla rekreacji aktywnej – ścieżka zdrowia,
- trzy skałki wspinaczkowe umożliwiające wspinanie bez asekuracji,
- stadion lekkoatletyczny z bieżniami sześciotorową na 100 m i czterotorową na 200 m, rzutnią i skoczniami (w dal, trójskok i wzwyż),
- tor rowerowy,
- stoliki do gry w tenisa stołowego,
- szachy plenerowe, stoliki do gry w szachy i warcaby.

Obiekt jest czynny codziennie w następujących godzinach: pn.–pt. od 13.00 do 21.00, sobota od 10.00 do 21.00, niedziela od 13.00 do 21.00.

Inną ciekawą propozycją jest Białobrzeski Szlak Cegielniany. W ramach projektu, którego celem było odtworzenie tradycji wypalania cegły, powstało fotograficzne

3

1. Centrum Sportowo-
-Rekreacyjne w Białobrzegach

2. Kościół parafialny
w Białobrzegach

3. Kościół parafialny w Budach
Łańcuckich

muzeum białobrzeskich cegielni, mieści się ono w Izbie Muzealnej Ziemia Pamięci (w starej plebani przy kościele parafialnym w Białobrzegach).

Burzliwa historia sprawiła, że z dawnych czasów nie pozostało na terenie gminy zbyt wiele obiektów zabytkowych. Najbardziej znanym i malowniczym zabytkiem jest białobrzeski dworek. Znajduje się w lewobrzeżnej części wsi, otoczony jest pozostałościami dawnego parku. Powstał w połowie XVII wieku wzniesiony przez Lubomirskich. Inne zabytki gminy Białobrzegi to liczne kapliczki, zagrody i budynki mieszkalne z przełomu XIX i XX wieku. Na szczególną uwagę zasługuje kaplica z XIX wieku w Korniaktowie Południowym.

Interesujące są również znajdujące się na terenie gminy kościoły.

Kościół parafialny w Białobrzegach pw. Serca Pana Jezusa znajduje się w centrum wsi. Świątynia powstała w latach 1934–1937. Kościół jest budowlą trójnawową z prezbiterium zamkniętym wielobocznie. Wnętrze zdobi figuralno – ornamentalna polichromia modernistyczna. Główny ołtarz, neogotycki, podobnie jak ambona, został wykonany w 1938 roku. We wnętrzu świątyni umieszczono także tablicę upamiętniającą mieszkańców wioski, którzy zginęli podczas wojny.

Kościół parafialny w Budach Łańcuckich pw. Niepokalanego Serca NMP jest usytuowany w pobliżu granicy z Korniaktowem. Świątynię wzniesiono w latach 1947–1952. Jest to kościół orientowany, bazylikowy, z półkolistym prezbiterium, murowany z cegły, otynkowany.

W obu kościołach w okresie Świąt Wielkanocnych można zobaczyć turki – straż grobową ubraną w oryginalne mundury.

Zapraszamy do gminy Białobrzegi, miejsca gdzie ludzie mogą zrealizować swoje marzenia o bezpiecznym i wygodnym, pozbawionym nudy życiu, w otoczeniu pięknej, nieskażonej przyrody, miejsca gdzie ludzie znajdują szerokie możliwości spędzania czasu wolnego niezależnie od wieku i zainteresowań.

Warsztaty w Zagrodzie Garncarskiej w Medyni Głogowskiej

Gmina Czarna

Gmina Czarna usytuowana 20 km od Rzeszowa w bezpośrednim sąsiedztwie Łańcuta. Pod względem geograficznym gmina leży w obrębie Płaskowyżu Kolbuszowskiego, w południowej części Kotliny Sandomierskiej, w Dolinie Wisłoka. W jej skład wchodzi wsie: Czarna, Dąbrówki, Krzemienica, Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka, Pogwizdów, Wola Mała, Zalesie. Powierzchnia gminy wynosi 78,15 km² i liczy 11,3 tysiąca mieszkańców. Obszar gminy charakteryzuje się zróżnicowanym krajobrazem; pagórkowaty pejzaż jej południowego krańca poprzecinany głębokimi wąwozami oraz siecią potoków przechodzi w lekko pofalowane równiny i wzniesienia w północnej części. Przez środek gminy – z zachodu na wschód – przepływa rzeka Wisłok, tworząc tu malowniczą dolinę, w której uważny obserwator przyrody może spotkać unikalne gatunki flory i fauny.

Gmina Czarna to doskonałe miejsce dla wszystkich, którzy chcieliby tu zamieszkać czy zainwestować. Niewątpliwym atutem jest jej lokalizacja, a więc bliskość miasta wojewódzkiego, jakim jest Rzeszów oraz sąsiedztwo z międzynarodowym lotniskiem w Jasionce. Przez gminę przechodzą dwie drogi wojewódzkie, droga krajowa i linia kolejowa, trasa szybkiego ruchu S19 oraz autostrada A4. Dbając o środowisko naturalne i bogate dziedzictwo kulturowe w gminie buduje się nowoczesną infrastrukturę oraz tworzy warunki dla rozwijania działalności gospodarczej, agroturystyki, kultury i sportu oraz turystyki. Systematycznie i intensywnie rozbudowywana jest infrastruktura techniczna. Poprawie środowiska naturalnego służy sieć wodociągowa i kanalizacyjna, pokrywająca ponad 90% terenu gminy. Inwestycje w infrastrukturę drogową, chodniki i oświetlenie uliczne z roku na rok zwiększają bezpieczeństwo mieszkańców i wszystkich użytkowników dróg przebiegających przez gminę Czarna.

Z powodzeniem można tu uprawiać wiele form aktywnego wypoczynku. **Na chętnych czekają oznakowane szlaki turystyczne, wypożyczalnia rowerów, stadniny koni, kompleks boisk orlik, stadiony i hale sportowe.** Cyklicznie odbywają się tu wydarzenia sportowo-rekreacyjne, które cieszą się dużym powodzeniem wśród mieszkańców i gości. W każdej z miejscowości gminy znajdują się place zabaw i miejsca rekreacji dla dzieci, wyposażone w atrakcyjne urządzenia i asfaltowe ścieżki do jazdy na rolkach czy rowerach.

Zachowane dziedzictwo kulturowe gminy Czarna obejmuje wszystkie najważniejsze dziedziny sztuki, począwszy od zabytków architektury po tradycje rękodzielnicze. W pejzaż gminy wpisują się stare drewniane kościołki i współczesne bryły kościołów. Dawne budynki dworskie Ordynacji Potockich i zachowane jeszcze 100-letnie drewniane domy przypominają o historii tych terenów. Podróżnych witają rozsiane przy drogach i na wzgórzach kapliczki, krzyże i pomniki upamiętniające ważne wydarzenia lub dziękiżne odruchy serca.

- Urząd Gminy Czarna
- 37-125 Czarna, Czarna 260
- tel. 17 226 23 24, fax. 17 226 23 24 w. 232
- email: sekretariat@gminaczarna.pl
- www.gminaczarna.pl

Gmina Czarna stała się miejscem życia i twórczości uznanych w świecie artystów i twórców. Wśród nich najbardziej znanym był artysta malarz, etnograf i ludoznawca **Franciszek Frączek Słońceślaw**, członek krakowskiej grupy artystycznej **Szczep Rogate Serce** oraz **Władysława Prucnal**, która w wykonywanych glinianych figurkach przedstawia życie dawnej wsi. Ich prace można znaleźć w prywatnych galeriach oraz w muzeach i w galeriach sztuki na całym świecie.

Gmina słynie także z tradycji rękodzielniczych. Szeroko znane są zwłaszcza tradycje garncarskie. Zagroda Garncarska w Medyni Głogowskiej i ścieżka rowerowa **Garncarski Szlak** ściągają tu co roku kilka tysięcy turystów. O zachowanie dawnych tradycji w muzyce, tańcu, gwarze czy strojach dbają regionalne grupy śpiewacze i obrzędowe. Wysoki poziom organizowanych imprez i uroczystości nadają działające na terenie gminy chór, teatr dramatyczny, orkiestra dęta czy zespoły tańca współczesnego. Ciekawą formę prezentują grupy wykonujące muzykę tradycyjną w nowoczesnych aranżacjach.

Ośrodek Garncarski w Medyni Głogowskiej. W północnej części gminy, na terenie miejscowości Zalesie, Medynia Głogowska, Medynia Łańcucka i Pogwizdów rozwinął się ośrodek garncarski, niegdyś największy w Polsce. Do czasów II wojny światowej produkowano tu naczynia użytkowe, a w latach 60. XX wieku uformował się tu znany w Polsce i za granicą ośrodek ludowego rzemiosła artystycznego. Te tradycje trwają do dziś, zmieniła się jedynie rola garncarstwa - stało się ono, obok wytwarzania ceramiki, atrakcją turystyczną regionu. Po terenie ośrodka prowadzi 30-km **ścieżka rowerowa Garncarski Szlak**.

Zagrodę Garncarską tworzą XIX-wieczne budynki mieszkalne i warsztatowe oraz tradycyjny piec do wypalania ceramiki. Znajduje się tu także ekspozycja naczyń i rzeźb glinianych pochodzących z początku XX wieku, czynny jest też sklepik z pamiątkami i rękodziełem. W sezonie letnim w Medyni Głogowskiej organizowane są Międzynarodowe Warsztaty Ceramiczne i Jarmarki Garncarskie, a przez cały rok odbywają się lekcje dla dzieci i młodzieży. Na terenie ośrodka znajduje się także restauracja **Karczma u Garncarzy**, serwująca regionalne potrawy.

Galeria Ludowej Rzeźby Ceramicznej Władysławy Prucnal gromadzi bogatą kolekcję prac artystki. Są to figurki, płaskorzeźby i mozaiki przedstawiające życie mieszkańców dawnej wsi. Znaczna część twórczości artystki poświęcona jest również

1. Boiska sportowe w Czarnej
2. Plac zabaw w Czarnej
3. Gliniana figurka autorstwa Władysławy Prucnal
4. Wnętrze pieca garncarskiego
5. Kapliczka MB Jagodnej w Medyni Łańcuckiej
6. Mapa Garncarskiego Szlaku w Medyni Głogowskiej

tematyce sakralnej. Prace Władysławy Prucnal znajdują się w muzeach etnograficznych w całej Polsce i w galeriach na całym świecie, m.in. w Australii, Japonii, USA. Władysława jest m.in. laureatką Nagrody Ministra Kultury oraz Nagrody im. Oskara Kolberga. Zwiedzanie galerii po wcześniejszym umówieniu (GOKiR Czarna).

Park MB Jagodnej w Medyni Łańcuckiej, na którego terenie znajduje się kapliczka z ceramiczną figurą Matki Bożej Jagodnej, patronki Medyni (autorstwa W. Prucnal), źródelko, staw i strumyk, alejki, wiata przystankowa i wgłębnik z siedziskami, miejsce na ognisko, pergola. Miejscowe gospodynie serwują tu na zamówienie jagodowe dania.

Kościół pw. Nawiedzenia NMP w Medyni Głogowskiej wybudowany według projektu architekta Jana Budziło z Krakowa w latach 1958–1959. Przy wystrój wnętrza wykorzystano garncarskie tradycje regionu. Ściany prezbiterium, chór i ambonę zdobi mozaika ceramiczna, wykonana przy pomocy miejscowych garncarzy. Z tego samego materiału wykonane zostały stacje drogi krzyżowej. Po szczególne obrazy osadzone są w kutej kracie w podświetlanych wnękach dających wrażenie trójwymiarowości. Mozaika na ścianie ołtarza przedstawia sceny zwiastowania NMP, nawiedzenie św. Elżbiety i narodzenia Jezusa. Ambonę zdobią symbole czterech ewangelistów; anioł, wół, lew i orzeł. W pobliżu kościoła znajdują się zabytkowe budynki starej plebani i wikarówki, a także doskonale zachowany ogród plebański z pięknymi okazami starodrzewu i grabowym żywopłotem.

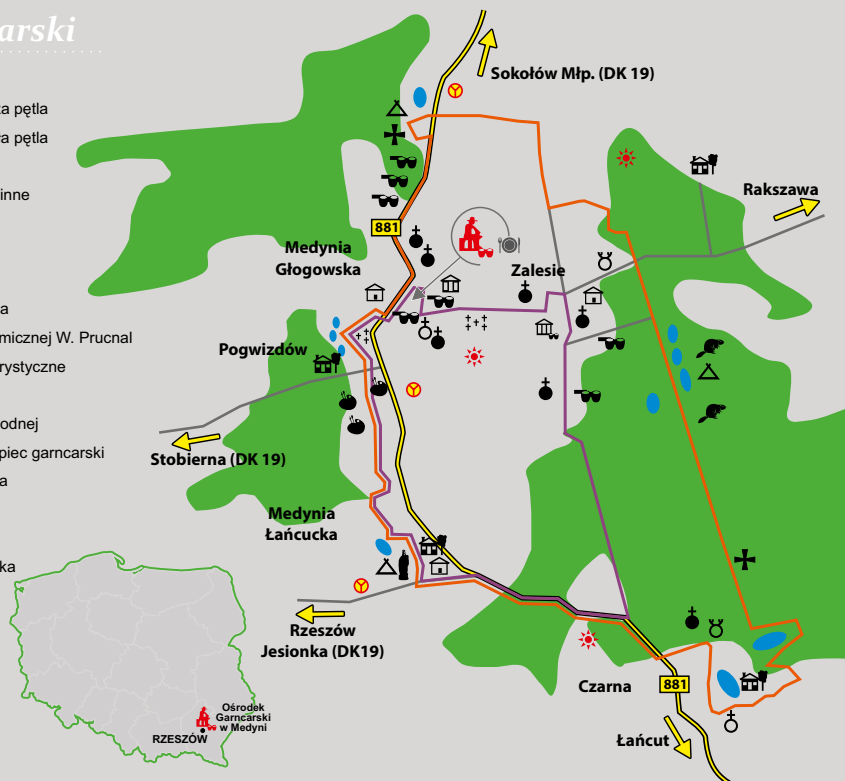
Pracownie garncarskie w tym warsztat produkcji siwaków. Na trasie znajduje się kilka prywatnych czynnych pracowni, w których można spotkać garncarzy przy pracy; toczących na kole, suszących lub wypalających ceramikę. Można też zobaczyć różne rodzaje wypalania – na biskwit lub na siwo. Bezpośrednio u twórcy

6.

Szlak Garncarski

Legenda

- Szlak Garncarski duża pętla
- Szlak Garncarski mała pętla
- droga wojewódzka
- drogi powiatowe i gminne
- 🌲 lasy
- 💧 zbiorniki wodne
- 🏠 Zagroda Garncarska
- 🏠 pracownia ceramiczna
- 🏠 Galeria Rzeźby Ceramicznej W. Prucnal
- 🏠 gospodarstwo agroturystyczne
- 🏠 szkoła
- 🏠 Park Matki Bożej Jagodnej
- 🏠 tradycyjny warsztat i piec garncarski
- 🏠 pracownia artystyczna
- 🏠 bobrowisko
- 🏠 miejsce postojowe
- 🏠 zabytkowa leśniczówka
- 🏠 kościół
- 🏠 kapliczka
- 🏠 cmentarz
- 🏠 miejsce martyrologii
- 🏠 punkt widokowy
- 🏠 zajazd MKS 202
- 🏠 restauracja

można kupić ceramikę prosto z pieca. Istnieje możliwość umówienia się z garncarzem na zwiedzenie pracowni (GOKiR Czarna).

Kościół pw. NMP Królowej Polski w Dąbrówkach. W kościele znajduje się XVII-wieczny obraz NMP Królowej Serc Naszych. Wokół świątyni powstał ogród maryjny z licznymi kaplicami i alejkami.

Krzemienica. Kościół św. Jakuba Apostoła Starszego jest najcenniejszym zabytkiem architektury drewnianej na terenie gminy Czarna. Wchodzi w skład obiektów, znajdujących się na Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Podkarpackiego. Wzniesiony został w latach 1750–1754, po pożarze wcześniejszego wybudowanego w 1492 r. Dach i ściany kościoła obite są gontem. Obok znajduje się dzwonnica z 1750 r. i kostnica z 1827 r.

Czarna – Dąbrówki – kompleks zabytkowych obiektów pozostałych po dawnej Ordynacji Potockich z Łańcuta. Wśród nich wyróżnia się budynek dawnej dyrekcji lasów ordynacji czy budynek kancelarii nadleśniczego.

W codzienny rytm życia mieszkańców gminy wpisują się liczne wydarzenia, które przyczyniają się do budowania tożsamości lokalnej społeczeństwa oraz jego integracji. Są to:

Jarmark Garncarski – impreza odbywa się co roku na początku lipca, skupia ceramików i rękodzielników z całego regionu. Można wówczas obejrzeć prezentacje toczenia naczyń na kole, wypał w piecu tradycyjnym, wziąć udział w kiermaszach ceramiki, warsztatatach dla dzieci, koncertach folkowych, albo skosztować dań kuchni regionalnej.

Międzynarodowe Warsztaty Garncarskie organizowane są podczas wakacji w Medyni Głogowskiej. Uczestnicy zajęć zdobywają wiedzę z zakresu toczenia na kole garncarskim i rzeźby w glinie oraz poznają lokalne tradycje. Jest to także czas dobrej zabawy i forma aktywnego wypoczynku. Przy współpracy z ceramikami z Polski i zagranicy oferta warsztatów wzbogacona jest o zajęcia z zakresu wytwarzania glinianych instrumentów muzycznych, czy ceramicznej biżuterii.

Rajdy Rowerowe Garncarskim Szlakiem lub Doliną Wisłoka. Rajd jest jedną z imprez promujących lokalne bogate tradycje garncarskie, a także urokliwe zakątki doliny Wisłoka i jego dawnego koryta. Na trasie organizowane są przystanki w miejscach wartych zwiedzenia np. galeriach rzeźby ceramicznej, pracowniach garncarskich, malarskich i rzeźbiarskich.

1. Zabytkowa leśniczówka w Czarnej
2. Kapliczka na stawie w Krzemienicy
3. Kaplica MB Królowej Serc Naszych w Dąbrówkach
4. Wesele Krzemienickie w kościele św. Jakuba.

Kościół usytuowany w centrum wsi na sztucznym wzniesieniu. Gotycki, orientowany, drewniany, konstrukcji zrębowej. Ołtarz główny rokokowy z około połowy XVIII w. z rzeźbami wykonanymi przez Tomasza Huttera, przeniesiony ok. 1800 r. z kościoła dominikanów w Łańcutcie; ołtarze boczne z końca XVIII w., ponadto chrzcielnica z ok. 1827 r., ambona oraz epitafia. Pod prezbiterium sklepiona komora grobowa.

Lato w Parku MB Jagodnej to wakacyjna impreza dla całych rodzin. Jedną z atrakcji jest konkurs „Pływanie na byle czym – Zbuduj Tratwę!”. To niepowtarzalna okazja do podziwiania pomysłowości i sprytu młodych ludzi. Ze względu na wywodzącą się od patronki Medyni nazwę miejsca - w parku MB Jagodnej organizowane są także kiermasze i degustacje kuchni jagodowej.

Powiatowy konkurs tradycyjnych potraw świątecznych „Przy wigilijnym stole”. Impreza odbywa się zawsze w ostatnią przedświąteczną sobotę grudnia w Woli Małej. Biorą w niej udział organizacje i stowarzyszenia, które prezentują tradycyjne i współczesne potrawy świąteczne. Impreza cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem zarówno wystawców jak i publiczności. Organizowane są koncerty kolęd i przedstawienia jasełkowe.

Spektakle Teatru Dramatycznego w Krzemienicy. Teatr wystawia corocznie kilka nowych sztuk. Jego twórcą i reżyserem jest Zygmunt Kluz, emerytowany nauczyciel i dyrektor szkoły. W repertuarze teatru są sztuki patriotyczne, historyczne, religijne i obyczajowe. Ogromną popularnością wśród publiczności cieszą się komedie.

Widowisko obrzędowe „Wesele Krzemienickie” - co roku wystawiane na scenie w Ośrodku Kultury w Krzemienicy dla mieszkańców i zaproszonych gości. Spektakl jest inscenizacją obrzędów wesela wiejskiego z okolic Łańcuta kultywowanych na przełomie XIX i XX wieku, do czasu wybuchu I wojny światowej. Na ponad 2,5-godzinne przedstawienie tej bogatej obrzędowości, składa się taniec, charakterystyczne gesty, pieśni, przyśpiewki, a także barwne stroje, właściwe Krzemienicy.

Blżej nieba - Świąteczny Koncert na wzgórzu. Koncert jest niecodziennym widowiskiem, w którym połączone są elementy teatru i muzyki oddające niezwykłą atmosferę świąt Bożego Narodzenia i angażującym licznie społeczność gminną. Widzowie są świadkami scen *Narodzin Jezusa*, *Pokłonu Pasterzy* i *Hołdu Królów*, przedstawionych w formie spektaklu. Wspólnie z występującymi grupami wokalnymi śpiewają kolędy i dzielą się opłatkiem. Akcja rozgrywa się na scenie ustawionej na wzgórzu przed kościołem w Medyni Głogowskiej, oraz w drewnianej szopce budowanej na czas świąt u szczytu kościelnych schodów. Podsumowaniem jest pokaz sztucznych ogni.

Koncerty na św. Jakuba w zabytkowym kościele w Krzemienicy, **Koncert Pieśni Maryjnych** w Dąbrówkach, **Festyn Wakacyjny „Latawce”** w Czarnej – impreza plenerowa dla rodzin.

Gmina Łańcut

Gmina Łańcut (obszar 10 665 ha, ponad 21 tysięcy mieszkańców) – jedna z największych gmin wiejskich województwa podkarpackiego, położona w centralnej jego części, w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Łańcuta, które jest zarazem siedzibą Urzędu Gminy. Przebiegają przez nią trasy: międzynarodowa E40 i krajowe 877 i 881 oraz linia kolejowa E30 (Drezno-Kijów). Jej historia wiąże się z dziejami Łańcuta, a powstanie najstarszych wsi, podobnie jak i uzyskanie praw miejskich przez Łańcut, datuje się na połowę XIV wieku. Obecnie tworzą ją wsie: Albigowa, Cierpisz, Głuchów, Handzlówka, Kosina, Kraczkowa, Rogóźno, Sonina i Wysoka.

Północna część gminy ma charakter nizinny, a południowa – leżąca na obrzeżach Hyżnieńsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i kompleksu leśnego – ma urozmaiconą rzeźbę terenu i jest najatrakcyjniejsza pod względem krajobrazowym. Występują tu grądy i buczyna karpacka oraz fragmenty łągów w dolinach rzek. Na tych terenach znajdują się również pomniki przyrody. Z roślin chronionych można tu napotkać m.in. sasanek, kłokoczkę południową, bluszcz pospolity, podkolan biały czy lilię złotogłów. Interesujące gatunki zwierząt to m.in. puchacz, zimorodek, remiz, krogulec, borsuk, łasica oraz salamandra.

Tradycje kulturalne wsi gminy Łańcut sięgają przełomu XIX i XX wieku, kiedy powstały pierwsze teatry, chóry, orkiestry. Obecnie funkcjonuje ponad 60 stałych form artystycznych, zainteresowań, rekreacyjno-sportowych, skupionych przy Centrum Kultury Gminy Łańcut. Wiele z tych zespołów osiąga znaczące sukcesy w kraju i za granicą. Są to m.in.: kapela ludowa Albigowianie, zespół taneczny Młodzi Albigowianie oraz zespół piosenki i ruchu Pyza z Albigowej, zespół śpiewaczy z Cierpisza, zespół wokalny Chanson z Głuchowa, orkiestra dęta z Handzlówki, chór Fraza i zespół wokalny Solo z Kosiny, chór i orkiestra kameralna Nicolaus z Kraczkowej, zespół śpiewaczy KGW z Rogóźna, zespół ludowy Sonina i chór Camerata z Soniny, zespół obrzędowy Tkacze, orkiestra dęta i kapela podwórkowa Wysoczanie z Wysokiej. Wiele spośród zespołów nawiązało i rozwija współpracę międzynarodową z zespołami z Ukrainy, Węgier, Słowacji, Włoch i Francji, a także z wieloma ośrodkami w kraju (m.in. Podhale, Mazowsze, Kurpie).

Liczne **imprezy i wydarzenia kulturalne**, odbywające się na terenie gminy mają charakter ponadregionalny i międzynarodowy, m.in. Międzynarodowe Spotkania Chórów „Z kołędą w Nowy Rok”, Międzynarodowy Turniej Szachowy „Podkarpacka Szachownica”, Plenerowe widowisko „Misterium Męki Pańskiej” w Soninie, Koncert Pieśni Wielkanocnej w Kosinie, majowe Święto Kwitnących Sądów w Albigowej, Festyn Kulinaryny „Smaki i Aromaty z Galicyjskiej Chaty” oraz Wojewódzka Biesiada Pszczelarska w Soninie, Dni Gminy Łańcut, Festiwal Kwiatów, Międzynarodowe Spotkania Muzykantów Ludowych „Stefanowa Nuta” w Albigowej.

- Urząd Gminy Łańcut
- 37-100 Łańcut, ul. Adama Mickiewicza 2a
- tel. 17 225 22 64, fax. 17 225 65 36
- ug@gminalancut.pl
- www.gminalancut.pl

Ciągle żywe i bogate **tradycje kulinarne** kultywowane są przez Koła Gospodyń Wiejskich oraz Zagrodę Handzlowianka. W oparciu o tradycyjne surowce, receptury i przepisy gospodynie wytwarzają wiele cieszących się uznaniem produktów lokalnych (m.in. chleb wiejski, ciasta drożdżowe, proziaki, sery białe i smażone, gomółki, kiszzone ogórki i kapusta, susz z owoców i warzyw, ciasta domowe, miody, powidła, soki owocowe tłoczone na zimno, tradycyjne wędliny). Aktualnie kilka z nich wpisanych jest na Listę Produktów Tradycyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (handzłowska serwatka wielkanocna, handzłowska bułka pszenna, ogórki kiszzone z Handzłówki, ser biały z Handzłówki i sernik handzłowski, chleb razowy łańcucki na liściu kapusty oraz staropolski chleb sanacyjny pieczony na drewnie i liściach kapusty). Potrawy regionalne można degustować podczas imprez promujących tradycyjne jadlo – „Smaki i Aromaty z Galicyjskiej Chaty”, „Święto Chleba” w Głuchowie, „Wielkanocny Stół” w Albigowej. Dostępne są również w gospodarstwach agroturystycznych, podczas świątecznych kiermaszów, targów i jarmarków agroturystycznych w całym kraju oraz w Stowarzyszeniu Zagroda Handzlowianka – www.handzlowianka.pl, tel. 519 677 115 oraz firmie ANMAR w Rogóźnie tel. 17 225 63 12.

W gminie Łañcut warto odwiedzić **Izbę Regionalną w Albigowej**, gromadzącą i eksponującą pamiątki albigowskiej przeszłości. Mieści się w Ośrodku Kultury. Izba wystawowa podzielona jest tematycznie na dwie grupy: Z dziejów Albigowej i Gody w Albigowej. W pierwszej znajdują się m.in. kroniki parafialne i zdjęcia z uroczystości kościelnych, historia albigowskiego teatru amatorskiego, Szkoły Gospodyń Wiejskich – później Zasadniczej Szkoły Ogrodniczej, Szkoły Koszykarskiej, Szkoły Podstawowej, stadniny koni.

1. *Plenerowe widowisko „Misterium Męki Pańskiej” w Soninie*
2. *Zabytkowy kościółek w Soninie*
3. *Muzeum regionalne w Handzłówce*
4. *Wyciąg narciarski w Handzłówce*
5. *Dolina Miłosierdzia w Kraczkowej*

3.

4.

5.

Muzeum Regionalne w Handzlówce działające pod patronatem Stowarzyszenia Promocji i Rozwoju Wsi Handzlówka. Mieści się w starej plebani z 1910 r. Zgromadzony zbiór eksponatów nawiązuje do historii wsi i okolic (stare dokumenty, fotografie, ubiory, przedmioty gospodarstwa domowego, narzędzia). W Muzeum można zakupić fotografie wnętrza i książkę *Żywot chłopca działacza* autorstwa Franciszka Magrysia, opisującą wieś od połowy XIX w.

Na miłośników aktywnego wypoczynku czekają liczne akwenty wodne, stadniny koni oraz wyciąg narciarski. Kilka punktów widokowych w Albigowej, Cierpiszu, Handzlówce czy Kraczkowej oferuje niezapomniane widoki na panoramę powiatu łańcuckiego.

Gmina Łańcut poszczycić się może **licznymi kapliczkami** przydrożnymi oraz pojedynczymi budynkami z przełomu XIX i XX w. Godne zwiedzenia są: **kościół parafialny pw. św. Stanisława** oraz zabytkowy drewniany kościół filialny **pw. św. Sebastiana** z XVII-wiecznym wystrojem w Kosinie, a także XVI-wieczna architektura i wystrój dawnego, zabytkowego kościoła parafialnego **pw. Jana Chrzciciela** w Soninie (oba należą do Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Podkarpackiego) oraz ponadstuletni kościół **pw. Narodzenia NMP** w Albigowej, w którym podziwiać można zabytkowe ołtarze i ambonę z dawnego klasztoru oo. Dominikanów w Łańcucie. W kościele **pw. św. Mikołaja Biskupa** w Kraczkowej znajdują się relikwie oraz pamiątki związane ze św. Janem Pawłem II m.in. krzyż, ubrania, kielichy, różańce, dokumenty i inne.

Prócz przykładów architektury sakralnej warto odszukać pozostałości Ordynacji Potockich, m.in. **ujęcia wody w Handzlówce** z 1893 r., **zabudowań dawnego Stada Ogierów Ordynacji Potockich** (folwark) w Albigowej, **leśniczówki**

1. Wysoka z lotu ptaka
2. Zabytkowy kościółek w Kosinie
3. Krzyż w Kraczkowej

Potockich w Albigoj, do której prowadzą zabytkowe aleje: modrzewiowa i lipowa, **Zespołu Młyńskiego Ordynacji w Albigoj** (dwa budynki: młyn oraz budynek mieszkalny młynarza z 1923 r.), **folwark Potockich w Głuchowie**, murowany spichlerz z około 1920 r. oraz pozostałości dawnej stajni, **folwarku w Handzlówce** (zachowała się drewniana rządówka o konstrukcji zrębowej z połowy XIX w. oraz murowana piwnica), **folwarku w Kraczkowej** (rządówka i piwnica w otoczeniu pomnikowych, wiekowych dębów), **folwarku Potockich w Wysokiej** oraz **folwarku Lubomirskich w Kosinie**.

Potrzebujący wyciszenia znajdą je przy **krzyżu na błoniach w Kraczkowej** (postawiony na wzgórzu 20 października 1901 r.; poświęcił go ks. Stanisław Stojalowski). Krzyż dotrwał do 1944 r., kiedy został zniszczony przez żołnierzy sowieckich i spalony przez nich w kuchni polowej. Odbudowany po powstaniu Solidarności i poświęcony 16 sierpnia 1981 r. U stóp krzyża tablica. Pomoże im w tym również odwiedzenie **drogi krzyżowej na Zimnej Górze w Kraczkowej** (niepowtarzalne dzieło życia mieszkańca tej wioski Stanisława Pusza i jego brata Józefa wykonane w 1996 r., liczy około pół kilometra, zaczyna się nad strumykiem noszącym nazwę Cedron, a kończy na wzgórzu Zimna Góra) czy **Doliny Miłosierdzia w Kraczkowej** (powstała z inicjatywy Janiny Peszko w 2010 r. jako szczególne miejsce wyciszenia, skupienia i modlitwy dla osób indywidualnych i pielgrzymów, ale także miejsce odpoczynku; znajduje się tutaj grotta-kaplica, 20 figur świętych, droga krzyżowa).

Panorama powiatu z Górnicy w Husowie

Gmina Markowa

Gmina Markowa, leżąca w południowej części powiatu łańcuckiego, charakteryzuje się malowniczym położeniem. Tworzą ją sołectwa: Markowa, Husów i Tarnawka.

Najdawniejsza, udokumentowana nazwa Markowej brzmi Markenhof i jako taka jest wymieniona w piśmie biskupa Demetriosa, zachowanym w przemyskim Archiwum Diecezjalnym. Dokument pochodzi z 1384 roku. Typ osadniczy wsi określane był mianem „Waldhuffendorf”, co oznacza wieś łańców leśnych. W stosunku do okolicznych miejscowości, Markowa od początku wyróżniała się dużą liczbą ludności i gospodarstw. Zmiany polityczne z początku XX wieku spowodowały natychmiastowy wzrost aktywności społeczeństwa markowskiego, znajdując z czasem wyraz w działalności Ochotniczej Straży Pożarnej, Kasy Stępczyka, Kółka Rolniczego czy pierwszej w kraju Spółdzielni Zdrowia. Aktywności społeczeństwa nie brakuje także na polu kultury - powstaje znakomity, znany w kraju teatr amatorski, chór, orkiestra dęta Straży Pożarnej. Jednakowoż pielęgnuje się tradycje ojców pamiętając o jakże bogatej przeszłości, czego dzisiaj najlepszym dowodem jest powstały w latach 80. **skansen - Muzeum Wsi Markowa**. Jest on przykładem unikatowego budownictwa przysłupowego bogato wyposażony w ekspozyty. Tworzą go: zagroda kmięca, chałupa biedniacka, sołek, stajnia kmięca, stajnia biedniacka, stodoła z wozownią, wiatrak, studnia z żurawiem. Corocznie odbywa się **Dzień Otwartych Drzwi w Skansenie** w pierwszą niedzielę lipca. To sztandarowa impreza Towarzystwa Przyjaciół Markowej. Jej głównym założeniem jest pokazanie szerokiej publiczności tradycji polskiej wsi na bazie zbiorów i zabytkowych eksponatów wykorzystując do tego uroki i walory Skansenu.

Podczas imprezy odbywają się pokazy tradycyjnych, ginących zawodów. Goście mogą zobaczyć jak dawniej robiło się cegłę, jak pracował kowal czy szewc. Demonstrowane jest kręcenie powrozów oraz robienie kiczek, czyli słomianych wiązek służących kiedyś do krycia dachów. Do skosztowania tradycyjnej kuchni zapraszają panie z Koła Gospodyń Wiejskich.

W Markowej znajduje się grób oraz pomnik rodziny Ulmów, która została zamordowana za ukrywanie Żydów w czasie II wojny światowej. Historia **rodziny Ulmów** z Markowej jest przykładem heroizmu i beziinteresownej pomocy w **ratowaniu Żydów**. Jesienią 1941 roku Ulmowie przyjęli pod swój dach prześladowanych Żydów: pięciu mężczyzn z rodziny **Szallów** i dwie kobiety oraz dziecko z rodziny **Goldmanów**. Wiedząc, co za taki czyn grozi z rąk okupanta, udzielali im schronienia do tragicznego 24 marca 1944 roku. Wtedy to do ich domostwa wkroczyła grupa czterech niemieckich żandarmów oraz czterech funkcjonariuszy

- Urząd Gminy Markowa
- tel. 17 22 65 352, 17 22 6 51 82, fax. 17 22 65 756
- sekretariat@markowa.pl
- www.markowa.pl

granatowej policji. Od denuncjatora mieli precyzyjne informacje o ukrywających się tu Żydach. Nie oszczędzono nikogo. Zabito na miejscu wszystkich Żydów i całą rodzinę Ulmów: Józefa z żoną, która lada dzień spodziewała się dziecka, i ich pozostałe sześcioro dzieci.

Przy bramie wjazdowej do skansenu wzniesiono w marcu 2004 roku **pomnik** upamiętniający tamte tragiczne wydarzenia. Żydowski Instytut Pamięci Yad Vashem – przyznał Józefowi i Wiktorii Ulmom tytuł **Sprawiedliwi wśród Narodów Świata**. Niebawem w Markowej otwarte zostanie Muzeum Polaków Ratujących Żydów na Podkarpaciu. Warto odwiedzić również kościół pw. św. Doroty, będący przykładem budownictwa sakralnego z początku XX wieku.

We wsi Husów warto odszukać **chatę Jana Raka**. Jest to chałupa jednego z pierwszych poetów ludowych. Drewniany budynek nr 589 o powierzchni 78 m² wzniesiono już w 1720 roku. Zachowany jest tu XIX-wieczny piec z zapiekiem i drzwi kółkowane, na biegunie od podwórza. Dach kryty strzechą. Jest to jedyny przykład konstrukcji zrębowej „na obłap”; tzw. obwiąz wprowadzony w końcu XIX wieku.

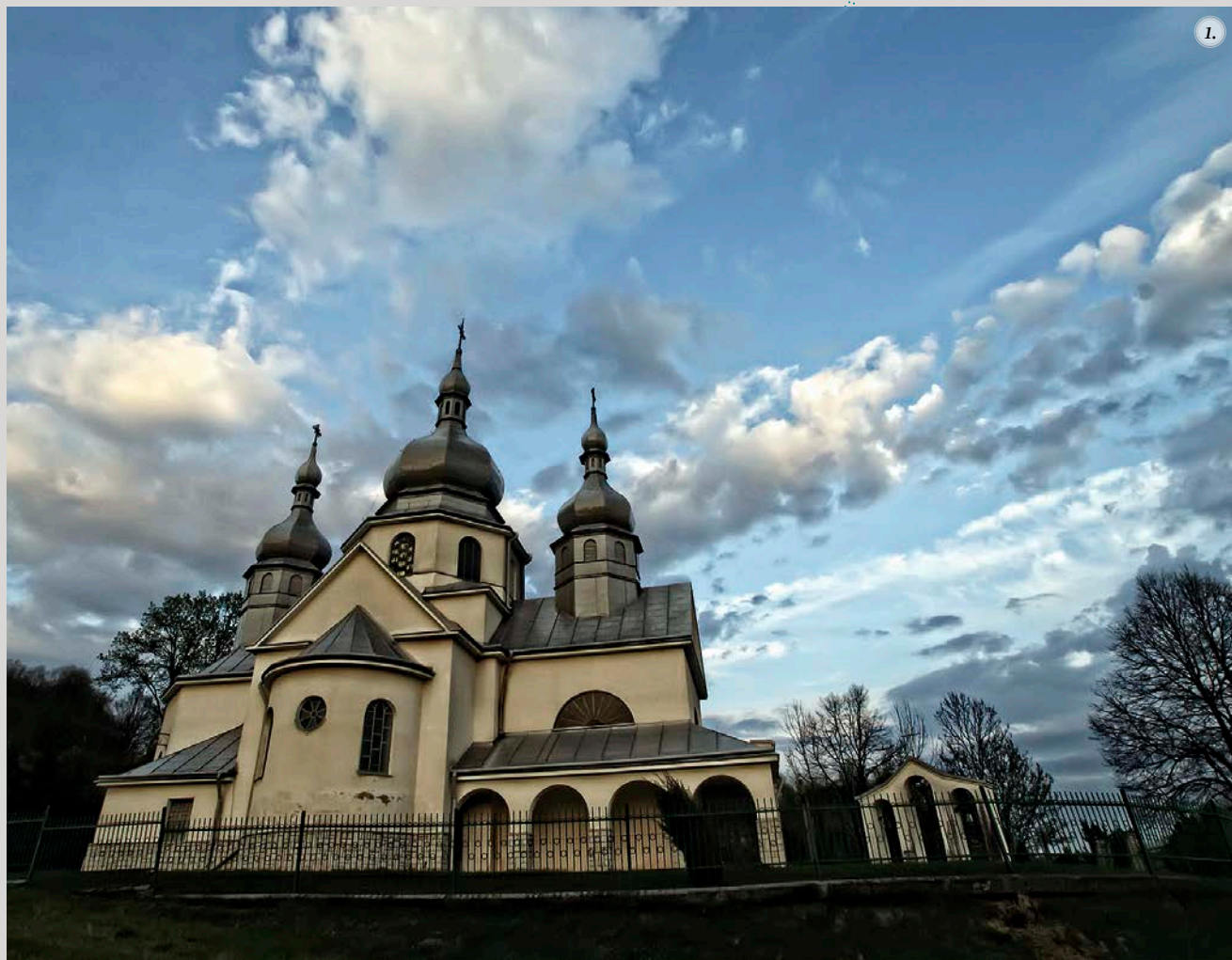

3.

1. Rodzina Ulmów z Markowej
2. Chata Jana Raka –
pierwszego poety ludowego
3. Skansen w Markowej
4. Pomnik Grunwald
w Husowie

4.

Obecnie mieści się tu izba pamięci poświęcona poecie, którą obecnie opiekuje się Centrum Kultury i miejscowa szkoła. W miarę potrzeb organizowane są spotkania i zajęcia edukacyjne. Chata znajduje się na trasie rowerowej **Szlakiem przydrożnych krzyży i kapliczek w Husowie**.

We wsi Tarnawka warto odwiedzić **kościół parafialny pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny**. Budynek został wzniesiony pod koniec lat trzydziestych i na początku czterdziestych XX wieku przez ludność wyznania greckokatolickiego, a ukończony przez ludność przesiedleńczą wyznania rzymskokatolickiego, w 1953 roku.

1. Kościół parafialny
pw. Nawiedzenia
Najświętszej Marii Panny
w Tarnawce

2. Kościół parafialny
pw. Świętej Doroty
w Markowej

3. Skansen, wewnątrz
chałupy

4. Ule w skansenie

Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Rakszawie

Gmina Rakszawa

Gmina Rakszawa położona jest w Kotlinie Sandomierskiej – głównie na Płaskowyżu Kolbuszowskim oraz częściowo w Pradolinie Podkarpackiej. Rakszawa oddalona jest o około: 30 km na północny-wschód od Rzeszowa, 10 km na północ od Łańcuta i 18 km na południowy-wschód od Leżajska. Gminę Rakszawa tworzą trzy miejscowości: **Rakszawa, Węgliska i Wydrze**. Na terenie miejscowości wyróżniamy pięć sołectw: Rakszawa Górna, Rakszawa Dolna, Rakszawa Kąty, Węgliska i Wydrze.

Rakszawa podobnie jak inne wsie bardzo długo była małą i ubogą miejscowością, wpłynęły na to: słabe gleby, częste konflikty i najazdy zbrojne, epidemie chorób zakaźnych i wiele innych przyczyn. Jednak w XIX wieku stała się bardzo przeludnioną wsią podobnie jak większość Galicji. W 1808 roku wieś liczyła 1902 mieszkańców, ale pod koniec XIX wieku już 3966 osób. Pierwsze ważniejsze zmiany, które przekształciły dużą, jednakże biedną wieś w ważny ośrodek sukienniczy zaszły na przełomie XIX i XX wieku. Do ważniejszych wydarzeń z tego okresu należy zaliczyć: konsekrację kościoła parafialnego z 1884 roku, założenie manufaktury sukienniczej – 1889 r., założenie Szkoły Sukienniczej – 1893 r., budowę murowanej fabryki sukna – 1912 r. Zarówno powstanie Szkoły Sukienniczej, jak i fabryki sukna związane było z inicjatywą Bolesława Żardeckiego – posła do Sejmu Krajowego.

Na ziemiach łańcuckiej i przeworskiej **tkactwo** było dobrze rozwiniętym rzemiosłem już w XVII wieku. Rakszawę w przeszłości można określić krainą włókiennictwa, bowiem prawie w każdym domu znajdował się kołowrotek do ręcznego przędzenia wełny oraz ręczne krosno tkackie wykonane z drewna. Rakszawscy rzemieślnicy wytwarzali sukno dla praktycznie całego regionu. W drugiej poł. XIX wieku w samym tylko przysiółku Wołochy żyło 100 sukienników, którzy sukno wyrabiali na ręcznych warsztatach tkackich z przeznaczeniem na tzw. gunie i bundy. Na miejscu rozwiniętego rzemiosła ludowego powstał ośrodek fabryczny. Wkrótce rozwijający się przemysł w Rakszawie wyparł zupełnie chałupnicze rękodzieło ludowe.

Obecnie tradycje włókiennicze kontynuuje Gminny Ośrodek Kultury i Czytelniactwa w Rakszawie, urządzając corocznie warsztaty tkackie.

W południowej części Rakszawy w przysiółku Dymarka wytapiano rudę darniową w piecach dymarskich, węgiel drzewny potrzebny do wytopu pozyskiwano z przysiółka Budy.

W północnej części gminy, od Rąbanego po Bieleckówkę, wyrabiano beczki i naczynia z drewnianych klepek: łyżki, warzochoy, stołki, grabie, maśnice, miotły z ga-

- Urząd Gminy Rakszawa
- Rakszawa 506, 37-111 Rakszawa
- tel. 17 226 12 81, fax. 17 226 16 77
- e-mail: sekretariat@rakszawa.pl
- www.rakszawa.pl

łęzi brzozowych, drewniane koła do kolcy pługu. W rejonie Strachocina i Nowych Pól specjalizowano się w wyrobie wieszaków i krzesel. Na Wydrzu wyrabiano gonty.

Do tradycyjnych i regionalnych produktów gminy Rakszawa możemy zaliczyć: gomółki, chleb regionalny (podpłomyki, proziaki), miód „Miodzio”, chodniki Pasiaki – tkactwo, dymarki – hutnictwo dymarskie, bednarstwo – (m.in. beczki, ceberki, wiaderka, miotły).

Gmina posiada bardzo wyraźne centrum, w którym koncentrują się największe firmy, instytucje kulturalne oraz oświatowe, kościół, sklepy i wiele innych, a także duża część wszystkich istniejących miejsc pracy.

W gminie Rakszawa warto zobaczyć

Modrzewiowy pałac myśliwski Julin leżący w odległości 9 km od Rakszawy na terenie miejscowości Wydrze pośród tzw. Lasów Julińskich, w przeszłości pełniący funkcję letniej rezydencji Potockich. Pałac myśliwski zbudowany został przez II ordynata łańcuckiego – Alfreda Potockiego. W skład zespołu wchodzi: pałacyk myśliwski, służbówka zwana dyrektorówką, budynek kuchni i lodownia. Od 1996 r. zespół pozostaje w użytkowaniu Muzeum-Zamku w Łańcucie. Pałacyk zbud-

1. Pałac myśliwski w Julinie

2. Aleja modrzewiowa w Wydrzu

wany jest w stylu tyrolsko-szwajcarskim z modrzewiowych płazów. Wewnątrz ma bogaty wystrój: stolarka okienna i drzwiowa, boazerie, ozdobne stropy, piece i kominki, kute balustrady, szafy biblioteczne.

Zespół folwarczny Brzoza w miejscowości Wydrze

Zespół powstał na początku XX wieku. W jego skład wchodzi drewniana kapliczka datowana na około XIX wiek oraz budynki: rządcówka, stodoła i stajnie. Rządcówka została wybudowana w 1920 roku. Z tego samego roku pochodzi murowano-drewniana stodoła. Stajnie natomiast powstały nieco wcześniej, bo w 1912 roku. Obecnie zespół folwarczny jest własnością prywatną i znajduje się tu Ośrodek Jazdy Konnej.

Zespół leśniczówki w miejscowości Wydrze

Kompleks został postawiony w 1907 roku. W skład wchodzi murowana leśniczówka i suszarnia oraz drewniane budynki – stodoła, budynek i gajówka z początku XX wieku. Obecnie znajduje się tu kancelaria Nadleśnictwa Leżajsk.

Gajówka Marysin w miejscowości Wydrze

Gajówka Marysin została wybudowana w 1920 roku. Budynek wykonany jest z drewna. Podlega Nadleśnictwu Leżajsk.

Kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Rakszawie

Kościół został ufundowany przez księdza Antoniego Frączka - proboszcza Brzozy Królewskiej. Budowla wzniesiona w latach 1880-1882 została konsekrowana w 1884 roku, nadając mu wezwanie Podwyższenia Krzyża Świętego. Świątynia została wybudowana w stylu neoromańskim, na planie krzyża łacińskiego. Ważnym jej elementem jest zabytkowa dzwonnica. Zawieszone w niej dzwony przetrwały obie wojny światowe. Znajduje się tu relikwia krzyża świętego.

Karczma na tzw. Rąbanym Gościńcu

Karczma pochodzi z pierwszego ćw. XIX wieku, drewniano-murowana. Znajduje się w pobliżu Szkoły Podstawowej nr 3 w Rakszawie. Została dwukrotnie przebudowywana – w 1905, a następnie w 1927 roku. Obiekt ma konstrukcję zrębową, złożony na rzucie zbliżonym do kwadratu. Dach konstrukcji drewnianej, pokryty blachą ocynkowaną. W narożniku południowo zachodnim została zachowana duża izba szynkowa, a we wnętrzach elementy wystroju architektonicznego. Obiekt wpisany do rejestru zabytków.

Brzeźnik z kompleksem stawów leśnych w miejscowości Rakszawa

Niewątpliwym walorem turystycznym gminy Rakszawa są lasy. Wychodząc z przysiółku Potok w Rakszawie, przechodząc przez aleję topolową dotrzemy do lasu potocznie zwanego Brzeźnikiem, który znajduje się w centrum Rakszawy. Kompleks leśny powstał jeszcze w XIX wieku z inicjatywy Potockich. Podlega Nadleśnictwu Leżajsk. Ze względu na swoje walory krajobrazowe stanowi on ulubione miejsce spotkań i spacerów. Stawy znajdujące się w obrębie lasu, stanowią ulubione miejsce wędkarzy.

Osada Rakszawa

Osada Rakszawa mieści się za Zespołem Szkół Tekstylno-Gospodarczych, otoczona jest rzeką Młynówka. Osada to rekonstrukcja założenia mieszkalnego o charakterze rolniczo-rzemieślniczym. Zbudowana na planie elipsy, otoczona palisadą,

prezentuje przegląd architektury, rzemiosł, obyczajów z początków epoki żelaza (IV w. p.n.e. po wczesne średniowiecze). Głównym założeniem osady jest zgłębienie tajemnic dawnych zajęć mieszkańców Rakszawy. Na terenie osady można obejrzeć m.in.: półziemiankę z dachem krytym trzciną, ściany wyplecione wikliną i oblepione polepą glinianą, drewniane chaty konstrukcji zrębowej, chatę celtycką, oraz wędzarnię, piec chlebowy i palenisko, a także starożytne dymarki. Prowadzone są tu warsztaty archeologii doświadczalnej.

Szlakiem gminnych kapliczek

Na terenie gminy Rakszawa spotkać można liczne, kapliczki przydrożne. Najstarsza z nich, ulokowana naprzeciwko Szkoły Podstawowej nr 1: w Rakszawie, datowana na ok. 1939 rok, przedstawia figurę Matki Bożej. Pozostałe kapliczki pochodzą głównie z XIX i początków XX wieku.

Ścieżki dydaktyczne

Główną atrakcją turystyczną gminy są ścieżki dydaktyczne: **Żelazny Szlak, Las Dąbrowski – Pod Grabiną, Wilczelyko.**

Ścieżka dydaktyczna **Żelazny Szlak** ma na celu pokazanie procesów produkcji żelaza w tradycyjnym piecu dymarskim, począwszy od wydobycia rudy, jej wytopu oraz obróbki w kuźni. Żelazny Szlak ma długość ponad 30 km, wiedzie przez przysiółki Rakszawy: Dymarzę, Basakówkę, Wołochy, Kościelne, Rąbany Gościńnic, Bieleckówkę, Strachocin obejmując sołectwa Gminy Rakszawa: Rakszawa

3.

1. Las Brzeźnik w Rakszawie
2. Pomnik Wincentego Witosa w Rakszawie
3. Krzyż kamienny z 1932 roku w miejscowości Wydrze

Kąty, Rakszawa Dolna, Rakszawa Górna, Węgliska, Wydrze. Główną atrakcją ścieżki są: piec dymarski, młyny wodne, cegielnie oraz kuźnie. Czas przejazdu rowerem ścieżki dydaktycznej wynosi 8 godzin. Na trasie zaznaczono 7 przystanków w postaci tablic informacyjnych.

Długość ścieżki dydaktycznej „**Las Dąbrowski – Pod Grabiną**” to 3,5 km, a czas przejścia – godzina. Na trasie zaznaczono IV przystanki. Przystanek I usytuowany jest przy najstarszym dębie w Rakszawie, przystanek II przy dwóch okazałych, martwych sosnach, przystanek III przy śladach okopów wojennych z II wojny światowej, zaś ostatni przystanek znajduje się przy bagnistym zbiorowisku olsu. Wąlorem ścieżki jest także zróżnicowany drzewostan oraz chronione gatunki roślin.

Długość ścieżki dydaktycznej „**Wilczelyko**” wynosi 12 km, czas przejścia to trzy godziny. Trasa składa się z siedmiu przystanków i oznakowana jest w kolorze niebieskim. Możemy tu spotkać pomniki przyrody, pomniki upamiętniające miejsce rozstrzelania partyzantów, rezerwat przyrody Wydrze, malownicze meandry potoku Krzywy, aleję modrzewiową, Gajówkę Marysin i pałac w Julinie oraz zabytkowe krzyże i kapliczki.

Gmina Żołyńia

Gmina Żołyńia położona jest w centrum województwa podkarpackiego, w połowie drogi pomiędzy dwoma galicyjskimi miastami: Łańcutem i Leżajskiem. Z punktu widzenia fizycznogeograficznego leży w Kotlinie Sandomierskiej, w południowo-wschodniej części Płaskowyżu Kolbuszowskiego oraz Rynny Podkarpackiej, którą leniwie wiję się rzeka Wisłok. Okolice Żołyńi charakteryzują się pięknem krajobrazów, ciszą, spokojem, czystym powietrzem, licznymi zbiornikami wodnymi i obecnością dużych kompleksów leśnych, stanowiących pozostałości Puszczy Sandomierskiej. Ze wzniesień płaskowyżu roztaczają się szerokie panoramy, szczególnie malownicze w kierunku południowym, na garby Podgórze Rzeszowskiego i Pogórze Dynowskiego. O walorach przyrodniczych tego terenu świadczy objęcie go ochroną w postaci trzech ścisłych **rezerwatów przyrody** oraz dwóch obszarów chronionego krajobrazu. Piękno przyrody oraz zabytki stanowią o dużej atrakcyjności tego terenu dla turystyki weekendowej i pobytowej. Położona centralnie Żołyńia jest idealnym punktem wyjściowym do poznawania ziemi łańcucko-leżajskiej, czy to samochodem, czy pieszo, czy z siodła roweru. Atrakcje tego regionu umożliwiają przeżycie niezapomnianych wycieczek. Wspaniałe i urokliwe tereny przypadną do gustu miłośnikom natury i rodzinom z małymi odkrywcami. Osobliwością terenu są **ciekawe formy polodowcowe**: liczne w obrębie płaskowyżu bezodpływowe oczka wodne oraz porośnięte sosnowym lasem piaszczyste wydmy, których wysokości sięgają miejscami kilkunastu metrów.

Całości dopełnia ciekawa historia regionu, w którym mieszały się kultury, religie i narodowości, regionu naznaczonego działalnością potężnych rodów magnackich. Według źródeł pisanych, wieś została założona na prawie magdeburskim przez Ottona z Pilczy w 1381 r. Nazwa Żołyńia, według przekazów ludności, pochodzi od dębów i żołądzi, których pełno było w okolicznych lasach. Obrazuje to herb Żołyńi. Losy Żołyńi w dawnych wiekach związane były ściśle z właścicielami Łańcuta. Okoliczne wioski, a wśród nich i Żołyńia, należały do ordynacji. W drugiej połowie XVI w. Lubomirscy - ówczesni właściciele Łańcuta - nadali Żołyńi prawa miejskie. Miasteczko przetrwało do początków XX wieku. Żołyńia, posiadając prawa miejskie, przeżywała największy rozkwit. Rozwinęły się rzemiosło i handel, szczególnie szewstwo, tkactwo i rzeźnictwo. Słynne na okolicę były czwartkowe jarmarki, które przetrwały do dziś.

Żołyńiaczy od czasów powstania wsi odznaczał się gorącym patriotyzmem, zawsze gotowi byli służyć ojczyźnie w potrzebie. Według przekazów chłopcy żołyńscy wraz z chorągwią przemyską walczyli pod Grunwaldem. Piękną kartą jest również udział żołyńiaków w liczbie 27 w powstaniu styczniowym. Mroczne czasy okupacji hitlerowskiej to dalsze przykłady bohaterstwa i poświęcenia. W Żołyńi działały

• Urząd Gminy Żołyńia

• ul. Rynek 22, 37-110 Żołyńia

• tel. 17 224 30 18, 17 224 30 28, fax. 17 224 34 76

• e-mail: urząd@zolyńia.pl

• www.zolyńia.pl

w tym okresie oddziały Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich. W odwecie za przeprowadzoną przez partyzantów akcję odbicia członków AK uwięzionych w żołyńskim areszcie, okupanci 4 czerwca 1943 r. spacyfikowali wieś. Zginęło wtedy 14 mieszkańców, a ośmiu przewieziono do obozu zagłady. Zbiorowy grób ofiar tamtego tragicznego dnia znajduje się na miejscowym cmentarzu. Wmurowano tam również urnę z prochami ofiar Katynia, gdyż ta tragedia nie ominęła żołyńców. Za ofiarną postawę i żarliwy patriotyzm Żołyńca została odznaczona Krzyżem Grunwaldu III klasy.

W centrum gminy położona jest miejscowość Żołyń, siedziba władz gminy i wielu instytucji. Po raz pierwszy wzmiankowana była w przekazie rękopiśmiennej z roku 1508. Obecnie liczy 5 tys. mieszkańców i zajmuje obszar 41 km². Nagromadzenie instytucji oraz fizjonomia Żołyń - **duży rynek** wraz z wybiegającymi z niego ulicami - przypominają o jej miejskiej historii, do roku 1925 była bowiem miastem. Świadczy o tym również kilka okazałych zabytkowych kamienic znajdujących się w obrębie rynku oraz prowadzących do niego ulicach. Najważniejszym zabytkiem Żołyń jest **dziewiętnastowieczny kościół parafialny pw. św. Jana Kantego**. To jedna z największych świątyń archidiecezji przemyskiej, liczy 62 m długości i 25 m szerokości. Sklepienie i żebrowanie nawy głównej przedstawia się wspaniale i budzi podziw u wielu znawców sztuki. Inne zabytki to: cmentarz parafialny z ciekawymi nagrobkami oraz kaplicami, kirkut, młyn wodny oraz rozsiane po terenie całej wsi liczne kapliczki i krzyże przydrożne. Ciekawym zabytkiem gminy jest również znajdujący się w Brzozie Stadnickiej dziewiętnastowieczny spichlerz - pozostałość po Ordynacji Potockich.

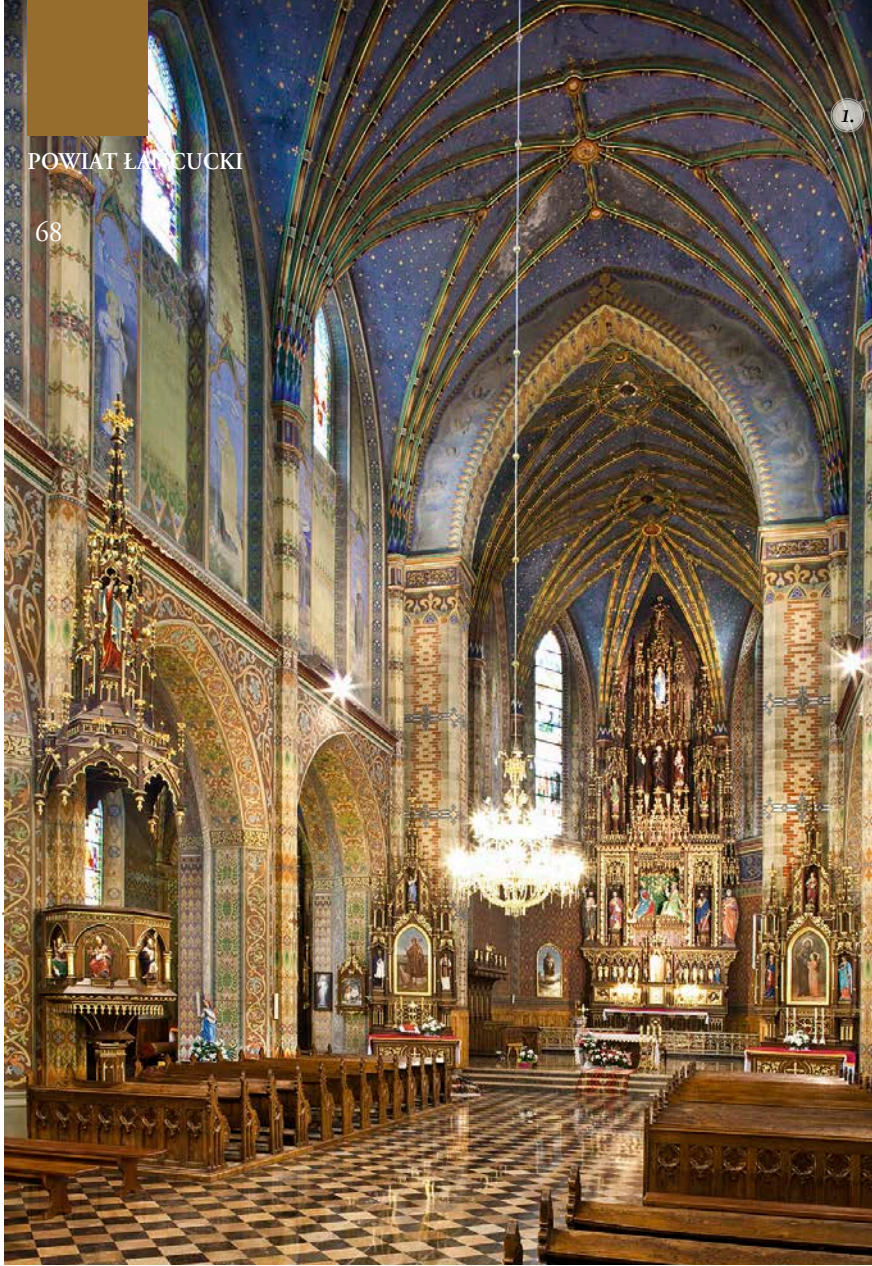

1. Centrum Żołyni
2. Kapliczka w Smolarzynach
3. Pomnik Mickiewicza w Żołyni
4. Kirkut w Żołyni

Gmina Żołynia to miejsce dobre nie tylko na turystyczny wypad, ale i do pozostania na dłużej, do zamieszkania, prowadzenia biznesu. Gmina posiada bardzo dobrą infrastrukturę techniczną, począwszy od sieci wygodnych dróg z chodnikami dla pieszych, po sieci energetyczne, gazociągi i wodociąg. W 2013 r. zakończono kanalizowanie gminy. Kanalizacja sanitarna jest we wszystkich miejscowościach gminy, obsługują ją dwie oczyszczalnie ścieków. Na terenie gminy nie ma problemu z dostępem do szerokopasmowego Internetu. Działa tu firma, która świadczy usługi dostępu do sieci drogą radiową oraz duże firmy ogólnopolskie. Oprócz przedszkola, szkół podstawowych i gimnazjum gmina prowadzi także - liceum ogólnokształcące. Większość życiowych spraw można załatwić w Żołyni, w której usługi świadczą liczne sklepy, w tym sklepy sieci Centrum oraz Biedronka, punkty usługowe, apteki, ośrodki zdrowia, bank spółdzielczy oraz zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy.

Samorząd gminy od lat rozwija również bazę sportowo-rekreacyjną. Lubiący się poruszać mogą skorzystać z kompleksu boiska wielofunkcyjnego Orlik 2012, dwóch kortów tenisowych, dwóch dużych, ogólnodostępnych placów zabaw oraz atestowanej strzelnicy sportowej (przystosowanej również do strzelania z broni krótkiej). Ponadto na terenie gminy funkcjonują dwie hale sportowe, siłownia, sala do tenisa stołowego, dwa zbiorniki wodne z możliwością wędkowania (Rajszula 4 ha lustra wody, Tama - 3 ha), boiska sportowe przy szkołach, place zabaw przy budynkach przedszkola oraz trzy trawiaste boiska do piłki nożnej przy lokalnych klubach sportowych. Aktualnie budowane jest sztuczne lodowisko. O strawę

duchową troszczą się gminne jednostki kultury – Gminna Biblioteka Publiczna oraz Gminny Ośrodek Kultury. W Żołyńni świetnie funkcjonuje Klub Seniora, w ramach, którego organizowane są wyjazdy, prelekcje i spotkania informacyjne.

Gmina może poszczycić się pięknem krajobrazów, ciszą, spokojem, czystym powietrzem, licznymi zbiornikami wodnymi i przede wszystkim obecnością lasów, stanowiących pozostałości Puszczy Sandomierskiej. Lasy obecnie zajmują około 20% powierzchni gminy.

Przez teren gminy przebiega **granica geobotaniczna** między podprowincją górską a niżową Europy środkowej, co sprawia że obok gatunków nizinnych spotkać można rośliny charakterystyczne dla Karpat. Jest ich tu 24, rosną w lasach. Istnienie na terenie gminy dwóch obszarów chronionych świadczy o wartościach środowiska naturalnego, o bogactwie i niezwykłości przyrody. Część obszaru gminy wchodzi w skład Brzóznińskiego (ok. 190 ha) i Zmysłowskiego **Obszaru Chronionego Krajobrazu** (1035 ha). Na terenie gminy zanotowano dotąd 14 gatunków roślin chronionych, w tym 10 objętych ochroną ścisłą i cztery ochroną częściową.

Gminę cechuje olbrzymie bogactwo flory i fauny. Faunę reprezentują m.in.: sarny, dziki, lisy, zające, łasice, gronostaje, borsuki, tchórze, puszczyki, wilgi, zimorodki, jaszczurki, padalce, zaskrońce i żmije. Wiele z nich można zobaczyć na stronie fotografa z Żołyńni - www.arturfoto.eu. Runo leśne jest wyjątkowo obfite. W czerwcu na słonecznych polanach rosną poziomki i maliny, w lipcu - czarne jagody (borówki). Jesienią można wybrać się na jeżyny, brusznice i przede wszystkim na grzyby. Sezon grzybobrania rozpoczyna się na przełomie lipca i sierpnia a trwa do pierwszych, silniejszych przymrozków (zwykle około 20 października).

Na **malowniczość terenu** oprócz lasów wpływa również urozmaicona rzeźba terenu. Gmina prawie w całości położona jest w obrębie płaskowyżu. Jest to pofalowana wysoczyzna wyniesiona od 200 do 250 m n.p.m. Tworzą ją płaskie, rozległe garby. Poziomica 200 m wyznacza granicę między płaskowyżem a doliną Wisłoka, w której napotkać można liczne starorzecza. Osobliwością rzeźby są zagłębienia bezodpływowe, różnej wielkości, zwykle owalne, gromadzące wody opadowe i roztopowe. Większe ich zgrupowania występują pomiędzy Żołynią a Brzozą Stadnicką oraz w Zakąciu. Krajobraz wzbogacają piaszczyste pagórki i wydmy utrwalone przez las sosnowy.

Wody płynące przez teren gminy należą głównie do zlewni Wisłoka, czyli bezpośrednio lub pośrednio wpadają do tej rzeki. Są to: Żołyńnianka wraz z kilkoma małymi bezimiennymi potokami i Jagielnia, które to po połączeniu tworzą Płynicę (Żołyńniankę). Jedynie północne obszary gminy odwadniane są przez Tarlakę należącą do zlewni Sanu. Na terenie gminy funkcjonuje dwanaście sztucznych zbiorników wodnych, o łącznej powierzchni lustra wody 9,275 ha i gromadzących 141,5 tys. m³ wody. Największe z nich to Rajszula, Tama oraz zbiornik retencyjny w Brzozie Stadnickiej.

1. Wysokość nawy głównej żołyńskiego kościoła to 22 m. Uwagę przyciąga ogromny ołtarz główny i ciekawa polichromia

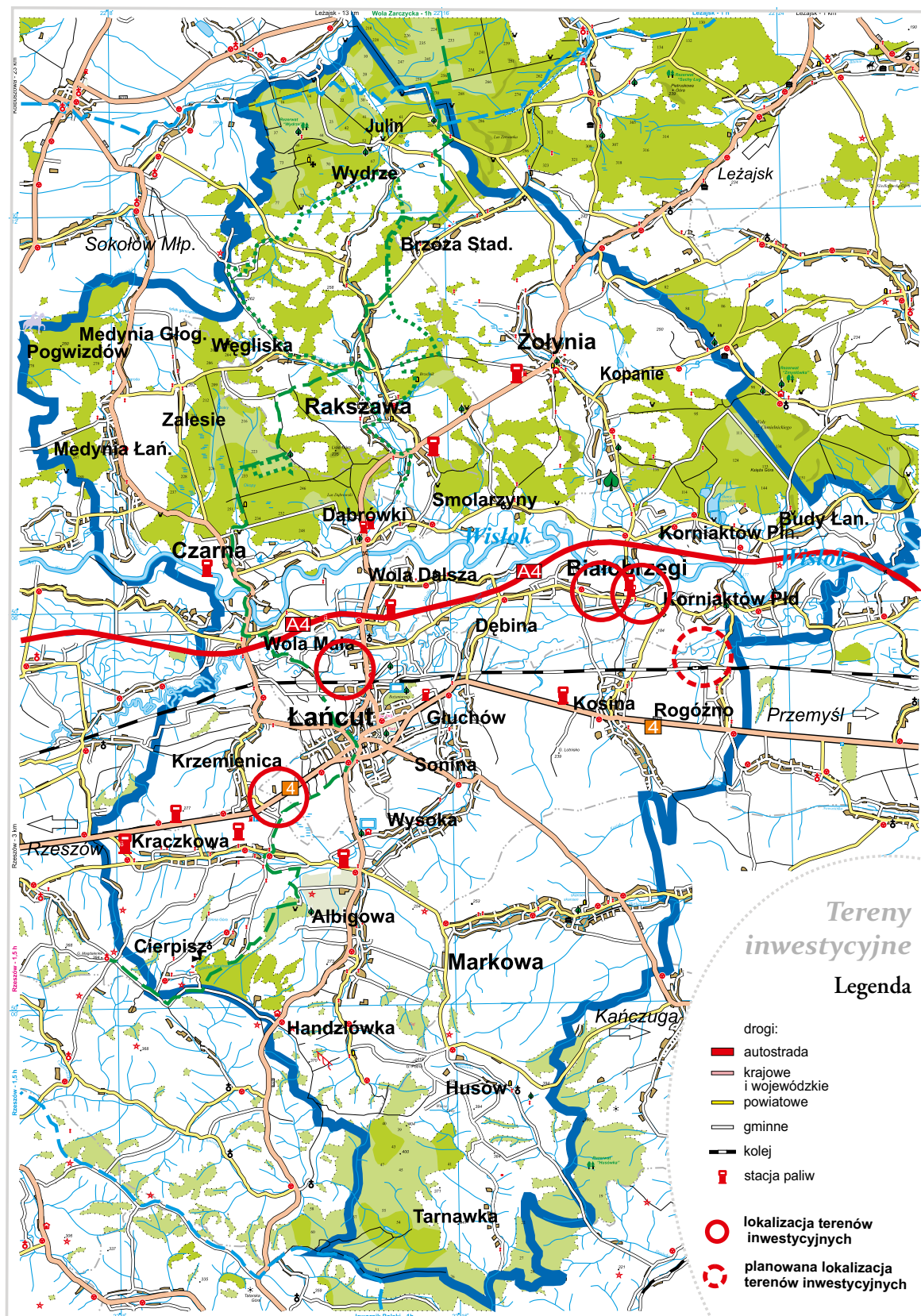
2. Po Ordynacji Potockich - właścicielach dóbr łańcuckich - pozostały liczne pamiątki, wśród nich XIX-wieczny spichlerz w Brzozie Stadnickiej

3. Liczne zbiorniki wodne wykorzystują wędkarze oraz amatorzy kąpeli. Na zdjęciu... Tama w Żołyńni

Pomnik Braci Cetnarskich w Łańcut

Tereny inwestycyjne przeznaczone pod działalność gospodarczą w powiecie łancuckim

Więcej informacji na temat poszczególnych terenów można znaleźć na geoportalu powiatu łancuckiego pod adresem internetowym: lancut.geoportal2.pl w zakładce „Inwestycje” oraz na stronach poszczególnych gmin.

Starostwo Powiatowe w Łańcut
ul. Mickiewicza 2, 37-100 Łańcut
tel. 17 225 70 00
fax. 17 225 69 70
e-mail: biuro@powiat-lancut.com.pl
www.powiat-lancut.com.pl

